БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Советэй орган

123 (8955) | 1959 оной май 28, четверг | Сэн 20 мүнгэн

300-жэлэй ойн баяраай хүндэлэлдэ

3000 центнер мяха тушаахань

Россин гүрэнтэй Бурядай һайн дураараа нэгэдэһэнһээнь хойшо 300 жэлэй ойн һайндэр үдэр үнгэрхэ бүри дүтэ боложо байна. Энэ һайндэрые нэрэтэй солотойгоор угтахын зорилгоор Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхозой гэшүүд эршэ зоригтойгоор ажаллажа байнхай.

—Энэ түүхэтэ һайндэрые угтуулан, гүрэндөө тарган мяха тушаахын тулада манай колхозой правлени, партийна эрганизаци бэлшээн таргалуулагдаха малай гурбан гүүртэ эмхидхэһэн байна,—гэжэ тус колхозой зоотехник нүхэр Торгашин хөөрэнэ.

Колхозой хүтэлбэрилэгшэд эдэ малнуудаа ехэ багаарнь илгажа, гурбан гүүртэ болгоод, хагда ногоо һайнтай Янгаажан гэжэ газарта адуулжа байнхай. Эдэнэрынь хагда, ногооһоо гадна, концентрированнэ тэжээл, үбһэ эдидэг юм.

—Константин Антонэвич, үгы эдэшни хүнэй оролдожо бэлэдхэһэн үбһые дурата дурагүйгөөр эдисэгээгээд, гүйлдэжэ арилшанал,—гэхысэ тэдэнии харууһалагша колхозойнгоо зоотехнигтэ хандана.

—Хабар болоод, тиигэлдэжэ ябаа бэшэ гү?—гэжэ тэрэнь харюусаад, гүүртые даагшада хандана.

— Хари, һаядаа дулаан үдэрнүүд боложо, наруули газарта ногоон яһала һайнаар ургажа байнхай. Хабарай ногооной амта шэмэ абаһан мал бүхэли үдэртөө бэлшээри дээрэһээ һалажа үгэнэгүй,—гэжэ нэгэдэхи гүүртые даагша Базар Бальжиев омогорхон хөөрэнэ.

Тэрэшэлэн хоёрдохи, гурбадахи гүүртыншье малнууд түрүүшын ногооной амта абанхай, талые дүүрэн бэлшэжэ ябаа һэн. Колхоз хамта дээрээ 3000 центнер мяха гүрэндэ тушааха түсэбтэй юм. Тиихэдэ эдэнэр хэдэн арбаад гахайнуудые шахан таргалуулжа эхилээ. Гахайшад Вера Рыльская, Екатерина Быкова гэгшэд тэдэнэйнгээ шэгнүүрыень дээшэлүүлхын хойноһоо үдэр бүри оролдожо байнхай.

—Апрель һарын эхеэр 8—10 һаратай 20-ёод гахайнуудые амяарынь шахажа эхилһэн байгаабди. Һаянай 40 ехэ гахай тэдээн дээрэ нэмэжэ табинхайбди,—гэжэ нүхэр Торгашин хөөрэнэ.

Колхозой малшад эдэ малнуудаа июнь һарын тэн болотор һайса таргалуулаад, гүрэндэ тушаахаар бэлэдхэжэ эхилэнхэй.

Мүн тус колхозойхид шубуунай мяха гүрэндэ тушаахын зорилгоор эмхидхэлэй ехэхэн хүдэлмэри хэжэ байна. Мүнөө дээрээ Улан-Удын инкубаторна станциһаа 2000 дальбараа март һарада асараад, тэдэнээ дэгжээжэ байнхай. Энээнһээ гадна 4000 нугаһанай, 400 галуунай дальбараа һаядаа абаашахаар байра байдалыень бэлэдхэнэ.

Т. Бадмаин.

Слесарь Анатолий Гомзяков Улан-Удын «Механлит» заводой түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн юм. Анатолий Васильевич Россин гүрэнтэй Бурят ороной нэгэдэһээр 300 жэлэй ойе ажалай шэнэ амжалтаар угтаха гэжэ шиидээд, халаан бүхэнэйнгөө нормые хоёр дахин дүүргэжэ байна.

Зураг дээрэ: А. В. Гомзяков.

И. Денисовэй фото.

КОЛХОЗУУДТА АЖАЛАЙ ЭМХИДХЭЛ, ТҮЛӨӨҺЫЕ ГУРИМШУУЛХА

...үдөө ажахые эрид хүгжөөхэ та... КПСС-эй Центральна Комит... абаһан хэмжээ-ябуулгануу... ашаар колхозуудта хүдөө ажа... продуктнуудые абалга хараата ...шэлжэ, ажахынь урган бэхи... ...э, мүнгэн олзо доходынь ехэ ...оо. Тиимэһээ колхозууд гүрэнэй ...он кооперативна эмхи зургаа... ...тай, тэрэшэлэн колхознигууд... ...а мүнгөөр тоосохо аргатай бо... ...он байха юм. Имагтал эдэ бү... ...ын ашаар түрүү колхозууд урид... ...ан тогтоогдомол гуримаар кол... ...нигуудайнгаа ажалай түлөөһые ...гөөр сэхэ үгэдэг боложо байна.

...айгша ондо манай республикын ...олхозууд сэхэ мүнгэн түлөөһэн... ...орожо, тэрэнэй ашатай туһатай ...һые элирүүлжэ үгэбэ. Энэ шэ... түрүү гуримда орохынгоо урда ...эдэ колхозууд нилээд бэлэдхэ... хүдэлмэри хэһэн, ажалай нор... мүнөө үеын байдалтай зо... ...уулан хубилгаһан, колхоз... ...удай хубиин ажахыда бари... ...адуу малай тоое шэнээр тогтоо... байха юм. Мүн үйлэдбэриин... ...инансова түсэб зохёожо, бригада, ...мэ, хамһабариин ажахынуудта ...орхой даабари хараална, хам... ажахыһаа орохо олзо доходые ...аар тооложо, колхозой мүнгэн ...шо, гарашые һара, квартал бү... ...э зохилдуулжа, продукциин ...нь үнэ сэнгые уридшалан то... ...ойлно. Тиихэдээ бэлэдхэлэй эм... зургаануудһаа орохо мүнгэн ...с хараада абтадаг байна. Эдэ ...эдэ колхозуудай ниитын ажахые ...жүүлнэ, колхознигуудай эдэб... ...үсхэлые дээшэлүүлжэ, тэдэнэй ...эриальна ажана байдалые улам ...жаруулна.

...жалай эмхидхэл болон түлөө... гуримшуулха, сэхэ мүнгэн ...оһдо орохо талаар Кударын ...агай колхозуудта ехэхэн хү... ...мэри хэгдээ. Энээн тушаа ма... газетын мүнөөдэрэй номерто ...орхойгоор бэшэгдээ. Энэ аймаг... бүхы 8 колхозуудайнь зургаа... ...нь сэхэ мүнгэн тоосоондо ороод, ...шэ хоёр колхоздонь бэлэдхэ... хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай.

...үн энэ хүдэлмэри Ториин ай... ...ай «Улаан Бургалтай» колхоздо ...шатайгаар ябуулагдана. Имаг... мүнгэн тоосоондо ороһоной ...тэ тус колхозой гэшүүдэй арте... ...н ажал хүдэлмэридэ хабаада... ...ь 30—40 процентээр дээшэлжэ, ...алайнь түлөөһэ 20—25 процент... ...р ургаһан байна. Тэрэшэлэн ...гэн тоосоондо Хэжэнгын, Яруу... ...н, Иволгын болон Курумканай ...им колхозууд ороо.

...дэ колхозууд мүнгэн тоосоондо ...оходоо урда жэлдэ колхознигуу... ажалта үдэр бүридэ хүртэһэн ...бэриие хараадаа абажа, мүнгэн ...өөһые тогтооһон байха юм. За... хүгжэнги ажахытай колхозууд, ...озуудта хэрэглэгдэдэг ажалай ...мо болон түлөөһые халан аба... Тиин механизаторнуудай ажа... түлөөһые совхозойхидо адляар ...али урдань МТС-тэ түлэгдэдэг ...ээр хараална.

...игэбэшье Яруунын аймагай ...обеда», Иволгын «Заветы Ильи... Хэжэнгын «Дружба» колхозуу... правлени болон партийна эхин ...анизацинууд энэ шухала хэрэг... ...үнгэхэнөөр, ёһо тэдысэ хандаа... ямаршье бодото бэлэдхэлгүй... ...мүнгэн түлөөһэндэ ороһон бай... Тэрэнэй эсэстэ колхознигуудай ...алай нормо болон түлөөһые то... ...хойлходоо, нилээд олон алдуу ...гаа. Эдэ колхозуудай үйлэдбэ... ...-финансова түсэбүүд болон ...гада, фермэ, ажахын һалбари... ...ута хүргэгдэһэн даабаринууд, колхознигуудай салин хүлһэн, үйлэдбэридэ гаргашалагдаха мүнгэн зөөри уридшалан нягта һайнаар тодорхойлогдоогүй байшоо.

Иимэ байдал юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, тэдэнэр мүнгэн тоосооной гол удхыень баримталжа шадаагүй. Тэдэнэр колхознигуудай ажалай түлөөһые жэлэй һүүлдэ бэшэ, харин һара бүри үгэжэ байхаяа бодомжолоогүй байна. Жэшээнь, Хэжэнгын аймагай «Дружба» колхоз колхознигуудтаа, эмхи зургаанuудта, мүн богони болзорой урьһаламжаар гүрэнэй банкда нэгэ миллион 300 мянга гаран түхэриг үритэй байбашье, тэрэнээ хараадаа абангүй мүнгэн тоосоондо ороһон байна бшуу. Энэ шалтагаанһаа боложо, колхознигуудта салин хүлһыень һара бүри үгэхэ аргагүйдэһэн байгаа.

Гадна эдэ колхозууд мүнгэн түлөөһэндэ ороходоо тусхай тарифна гурим баримталаагүй байжа, колхознигуудай ажалые зүбөөр сэгнэхэ хэрэгтэ алдуу гаргаа. Жэшээнь, Иволгын «Заветы Ильича» колхоздо һаалишанай һарадаа дунда зэргээр 300—350 түхэриг салин абажа байхада миин жиир хүдэлмэридэ ябаһан заримашуул мянган түхэриг хүрэтэр түлөөһэ абаһан байна.

Элэ бүхы дутагдалнуудые гаргахагүй, саг дээрэнь усадхаха тушаа тэндэхи аймгүйсэдкомууд, тэрэнэй хүдөө ажахын инспекциин мэргэжэлтэд колхозуудта бодото туһаламжа хүргөөгүй, оройдоошье хамаархангүй байна.

Зорилго юуб гэхэдэ, колхозой правлени болон партийна эхин организацинууд, тэндэхи мэргэжэлтэд мүнгэн тоосоондо орохынгоо урдатээ бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэхэ, артелиингээ ажахые зүбөөр түсэблэхэ, артелиин гол хүдэлмэридэ ажалладаг хүнүүдые урмашуулхаар түлөөһэ тогтоохо уялгатай. Тиихэдээ арга бэшэ тарифна гурим нэбтэрүүлхые оролдохо ёһотой.

Мүнгэн түлөөһэндэ ороһон колхозууд ороохо таряа болон бусад продуктнуудые тусхай сэнгээр колхознигуудтаа мүнгөөр худалдаха болоно.

Колхозой ажахые шэнээр эмхидхэжэ, тэрэниие мүнгэн түлөөһэндэ оруулжа байха үедэ тоо бүридхэлые эрид һайжаруулха, тэрэниие шэнэ гуримда зохилдохоор эмхидхэхэ шухала.

Мүнөө үедэ республикын колхозуудай оройдоол 7 процентнь мүнгэн түлөөһэндэ оронхой. Тиин бусад колхозуудта энэ түрүү гуримые хэрэглэхэ тушаа аймгүйсэдкомууд, тэрэнэй хүдөө ажахын инспекцинүүд, республикын Хүдөө ажахын министерство болон научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаанууд биратай хүдэлмэри ябуулнагүй.

Хүгжэнги ажахытай, мүнгэн түлөөһэндэ орожо шадахаар колхозууд республика дотор олон. Жэшээнь, Баргажанай Карл Марксын нэрэмжэтэ, Сэлэнгын XX партсъездын, Карл Марксын, Энгельсын нэрэмжэтэ, Мухаршэбэрэй «Искра», Бичурын «Победа» болон бусад колхозууд энээниие бэелүүлхэ бүхы арга боломжонуудтай, бэлэдхэлтэй һайн кадрнуудтай байха юм.

Колхозуудта ажалай бүтээсые дээшэлүүлжэ, хүдөө ажахын продукци ехээр, химда сэнтэйгээр абаха тушаа партиин XXI съездын хараалһан зорилгонуудые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула колхозуудые мүнгэн тоосоондо оруулха гээшэ онсо удхашанартай. Тиимэһээ КПСС-эй айкомууд болон аймгүйсэдкомууд энэ түрүү аргые колхозуудта нэбтэрүүлхэ тушаа ехэхэн оролдолго, эдэбхи үүсхэл гаргаха зэргэтэй.

Республикын колхоз, совхозуудта хабарай тарилгын ябаса тухай

1959 оной майн 25-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр).

Аймаг	1959 оной уялгатай сасуулхада хабарай ургамалнуудай тарилгаһаниинь	Нарии рядтайгаар, хэрэһэлүүлэн тариглаһаниинь	Кукурузын тарилгаһаниинь	Тэжээлэй корнеплодууд	Хартаабха	Огородой эдеэн
Байкало-Кударын	77,5	67,8	—	17,8	59,9	21,9
Баргажанай	54,7	79,9	0,3	10,5	19,7	—
Баунтын	9,7	—	—	28,0	—	20,0
Бичурын	79,9	39,4	8,5	98,3	52,9	10,6
Зэдын	64,1	24,7	9,6	74,4	23,2	—
Яруунын	63,7	35,5	—	55,3	7,0	—
Заиграйн	69,8	20,0	7,3	42,8	5,4	3,2
Закаменай	61,9	49,7	—	—	31,4	—
Иволгын	77,0	35,5	8,1	49,6	84,1	6,8
Кабанскын	68,8	61,1	0,6	73,0	28,2	19,6
Хэжэнгын	76,1	44,7	0,3	52,9	8,5	4,3
Кударын	71,4	54,8	17,3	83,2	45,4	5,1
Курумканай	62,6	28,4	—	5,0	9,5	—
Кяхтын	66,6	51,8	18,2	102,2	52,3	6,7
Мухаршэбэрэй	77,2	71,0	18,1	88,3	52,5	6,2
Ахын	—	—	—	—	—	—
Прибайкалиин	77,4	27,9	1,7	77,8	29,1	14,2
Хойто-Байгалай	34,1	—	—	—	—	—
Сэлэнгын	70,1	36,9	16,1	71,1	21,0	12,0
Тарбагатайн	82,7	29,1	56,6	87,0	61,1	11,3
Ториин	70,2	54,9	8,1	58,0	41,0	5,0
Түнхэнэй	63,1	74,4	17,8	6,9	20,7	5,3
Хориин	67,5	54,5	6,8	80,0	25,6	—
СОВХОЗУУД:						
Бичурын	74,7	97,9	6,1	98,5	50,0	—
Борьёогой	45,7	83,6	1,8	190,0	48,0	50,0
Яруунын	65,7	89,9	—	30,0	143,3	80,0
Кабанскын	57,1	94,0	—	65,0	23,6	30,0
Иволгын	61,8	91,8	8,8	28,0	37,6	15,8
Кяхтын	55,2	85,6	28,7	—	28,0	—
Сэлэнгын	64,6	106,8	17,7	108,0	3,3	—
Хориин	52,1	104,0	4,5	81,1	14,7	—
«Эрдэм»	53,3	86,4	15,6	91,7	—	50,0

25 жэлдэ хонишоноор ажаллана

Борьёогой үүлтэртэ хониной совхозой 2-дохи фермын ахалагша хонишон нүхэр Д. Дуринов 25 жэл хонишон ябаха зуураа, ехэхэн дүй дүршэлтэй болоо. Нёдондо 100 эхэ хонин бүриһөө 99 хурьга абажа, хонин бүриһөө 4 килограмм шахуу һайн шанартай нооһо хайшалһан байна. Хоёр отара болохо 1400 толгой хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлжэ, тобир тарганаар ондо оруулаа һэн. Апрель—май һарада гараһан хурьгадынь гарзагүйгөөр түлжэжэ байна. Нүхэр Дуринов хонидойнгоо үүлтэр һайжаруулха, хонин һүрэгөө нарин, һайн шанартай нооһотой болгохын түлөө ехэхэн хүдэлмэри хэнэ. Мүн үбһэ тэжээлдэ ехэхэн анхарал табина. Юуб гэхэдэ, тобир тарган үбэлжэһэн хонидой хурьгадыншье тобир тарган байхаһаа гадна, нооһо ехээр үгэдэг юм.

Россин гүрэнтэй бурят арадай һайн дураараа нэгэдэһэн алдарта һайндэрэй хүндэлэлдэ нүхэр Дуринов 1959 ондо 100 хонин бүриһөө 110 хурьга абажа, хонин бүриһөө 4 килограмм нооһо хайшалха уялга абаһан байна.

Д. Цыремпилов.

Совхозой малшадай бэлэг

Бичурын совхозой малшад хани барисаанай һайндэрэй угтамжада мал ажалай продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб уридшалан дүүргэхээр шиидэбэ.

Тиигэжэ арбан үдэрөөр уридшалан мяха худалдаха түсэбөө дүүргэхэнь. Мүнөө эндэ 500 толгой эбэртэ бодо мал, 3 мянган хонид һайнаар эдеэлүүлэгдэжэ, бэлшээгдэжэ байнхай. Мүн июлиин 1 болотор үндэгэ тушааха жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ юм.

Ажалай бэлэгээр һайндэрөө угтаха мүрысөөндэ һаалишадшье оролсонхой. Эрхим шадабаритай һаалишан Дулма Гармаева үнеэн бүриһөө 1345 литр, Евдокия Плотникова —1018, Хандама Дашиева— 804 литр һаагаад байна. Жэл соо үнеэн бүхэнһөө 2200 литр һү һааха уялгаяа болзорһоонь һураггүй урид дүүргэхэ түсэбтэй. Эндэхи тугалшад Хандасу Дагбаева, Клавдия Слепнева болон бусад тугалнуудайнгаа шэгнүүр ехээр нэмээнэ.

Х. Очиров.

СССР-эй партийно-правительственнэ делегаци Албаниин Арадай Республикада ерээд байһаар

ТИРАНА, майн 25. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай партийно-правительственна делегациин, Албаниин Арадай Республикын партийно-правительственна делегациин хоорондо 1959 оной майн 25-да хэлсээн эхилбэ.

Советскэ талаһаа КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гэй секретарь Н. А. Мухитдинов, СССР-эй Оборонын министр Р. Я. Малиновский, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо Н. П. Фирюбин, СССР-һээ НРА-да байдаг онсо ба бүрин эрхэтэ элшэн сайд В. И. Иванов, ВЦСПС-эй секретарь А. А. Булгаков, Грузиин Коммунистическэ партиин ЦК-гэй секретарь Ф. Д. Думбадзе, Азербайджанай ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо С. А. Безиров, КПСС-эй ЦК-гэй таһагые даагшын орлогшо И. Т. Виноградов, Таджикистанай КП-гэй ЦК-гэй секретарь Д. Расулов хэлсээндэ хабаадаа.

Албаниин талаһаа Албаниин Ажалай партиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Энвер Ходжа, НРА-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Мехмет Шеху, АПТ-гэй ЦК-гэй секретарь Хюсни Капо, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, Арадай оборонын министр Бекир Балуку, Албаниин профсоюзуудай центральна соведэй түрүүлэгшэ Гого Нуши, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Спиро Колека, АПТ-гэй ЦК-гэй секретарь Лири Белишова, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, гэгээрэлэй болон культурын министр Мануш Муфтиу, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, гүрэнэй түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ Кочо Теодоси, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Абдюль Келэзи, промышленностиин болон горнорудна промышленностиин министр Адиль Чарчани, хүдөө ажахын министр Мать Чомо, гадаадын хэрэгүүдэй министр Бехар Штюла, Албаниин Арадай Республикаһаа СССР-тэ байдаг онсо ба бүрин эрхэтэ элшэн сайд Нести Насе хэлсээндэ хабаадаһан байна.

Делегацинууд хоёр ороной һонирхожо байһан олон асуудалнуудаар һаналаа ойлголсоо.

Хэлсээн үнэн зүрхэнэй, хани барисаанай оршон байдалда үнгэрһэн байна.

ТИРАНА, майн 26. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев түрүүтэй Советскэ Союзай партийно-правительственна делегаци мүнөөдэр үдын урда тээ Сталинай нэрэмжэтэ текстильнэ комбинадта ерэбэ. Албаниин Ажалай партиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Энвер Ходжа, НРА-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Мехмет Шеху, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Спиро Колека, Албаниин профсоюзуудай центральна соведэй түрүүлэгшэ Гого Нуши делегацитай ябалсаа.

Һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэһэн административна байшангай дэргэдэхи талмай дээрэ советскэ айлшадые угтахын тула комбинадай эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд, тэдэнэй үхибүүд суглараһан байба. Н. С. Хрущевой, делегациин гэшүүдэй ерэхэдэ нэрьемэ альга ташалган боложо, Советскэ Союзай, КПСС-эй, Н. С. Хрущевой, Албаниин Ажалай партиин, Энвер Ходжын, албано-советскэ хани барисаанай хүндэлэлдэ юрөөлэй үгэнүүдые хашхаралдаһан байна. Н. С. Хрущевто баглаа сэсэгүүдые барюулаа.

Советскэ айлшад дирекциин байшанда оробо. Комбинадай директор Веиз Геберо тэндэхи хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай үмэнэһөө Н. С. Хрущевые амаршалаад, комбинадайнгаа түүхэ болон мүнөөнэй ажал тухай хөөрэжэ үгөө.

Н. С. Хрущев болон делегациин гэшүүд комбинадай директортэй, главна инженертэй хамта ябажа, нооһо ээрэлгын, бүд, хилэн нэхэдэг фабрикануудта ошожо хараба. Н. С. Хрущев үйлэдбэриин хүдэлмэриие гаргажа байһан продукциин шанарые болон үнэ сэнгые һонирхон хараха зуураа, хүдэлмэришэдтэй хани ёһоор хөөрэлдөө. Партийно-правительственна делегациие толгойлогшо комбинадай гаргаһан продукциие ехэ һайшаагаа. Бүхы цехүүдэй хүдэлмэришэд болон алба хаагшад айлшадые ехэ халуунаар амаршалһан байна.

Партийно-правительственна делегаци фабрикануудые хараһанайнгаа һүүлээр харагшадай дэбтэртэ фабрикын эрхим һайн шанартай, олон үнгын продукци гаргадаг байһан тухайнь һайшаажа бэшээ.

Удаань талмай дээрэ олон зоной хабаадаһан митинг болоо. Н. С. Хрущевой, партийно-правительственна делегациин гэшүүдэй трибунада гарахада нэрьемэ, үни удаан замхашагүй альга ташалган болоо. «Советскэ Союз!» «КПСС!» «Ажалай парти!», «Энвер — Хрущев!», «Хани барисаан!» гэһэн үгэнүүдээр митингдэ хабаадагшад айлшадые угтаба.

Комбинадай директор Веиз Геберо митинг нээгээд, Энвер Ходжидо үгэ үгэбэ.

Энвер Ходжын үгэ хэлэхэдэ суглаpагшад нэгэнтэ бэшэ альга ташаһан, амаршалгын үгэнүүдые хашхаралдаһан байна. Советскэ Союзай партийно-правительственна делегациие толгойлогшо Н. С. Хрущевто үгэ үгтөө. Талмай дээрэ дахин нэрьемэ альга ташалган болоо. «Советскэ Союз!», «КПСС!», «Хрущев!», «Хани барисаан!» гэһэн үгэнүүдые митингдэ хабаадагшад үни удаан саг соо хашхаралдаһан байна.

Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэ ехэ анхаралтайгаар шагнагдажа, нэрьемэ оваци боложо, суглаpагшад һайшааһан үгэнүүдые, Советскэ Союзай, КПСС-эй, хэтэ мүнхын эбдэршэгүй албано-советскэ хани барисаанай хүндэлэлдэ уряануудые хашхаралдаһан байна.

Д. Бочаров, Н. Филатов.

...рядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

КПСС-эй Бурядай областной комитедэй нэгэдэхи секретарь нүхэр А. У. ХАХАЛОВЫЕ Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

...ПСС-эй Бурядай областной комитедэй нэгэдэхи секретарь нүхэр ...У. **Хахаловай** 50 наһатай болоһонтойнь дашарамдуулжа, Бурядай ...СР-эй промышленность, хүдөө ажахы болон соёл культурые хүг... ...хэрэгтэ габьяатай байһыень тэмдэглэн, нүхэр Александр ...аевич **Хахаловые** Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиу... Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Ч. ДОРЖИЕВ.

...59 оной майн 27.
Улан-Удэ, Соведүүдэй байшан.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Үгэдөө эзэн болохобди

Орон дотороо коммунизм байгуулха хэрэг хүн бүхэнэй — эдеэ хоолой, эд зөөриин баялигуудые хангадаг ажалшан бүхэнэй оролдосо хэшээлһээ мүн дулдыдадаг гэжэ ойлгоһон манай колхознигууд долоон жэлэй түсэбтэ хабаатай ехэ зорилгонуудые табяа. Тиигээд тэдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхын тулада мүнөө жэл хүн бүхэн горьтойхон уялга абаад, түрүүшын үдэрнүүдһээ эршэмтэйгээр ажаллажа байна.

Арга боломжонуудаа тооложо үзөөд, манай колхоз мүнөө жэлдэ нёдондонойхиһоо хоёр дахин шахуу ехэ гэхэ гү, али хамта 1890 центнер (тэрэ тоодо 575 центнер гахайн) мяха абаха, үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1900 литр һү һааха, хонин бүриһөө 4,6 килограмм нооһо хайшалха зорилго табинхай. Олон түрүү малшад бүри ехэ уялга абаа. Жэшээлхэдэ, Э. Г. Хусаева, партиин гэшүүн С. П. Хусаева, М. М. Духовникова болон бусад хэдэн һаалишад үнеэн бүриһөө 2200—2000 литр һү һаахабди гэһэн байгаа. Бэлшээн таргалуулха бодо мал адуулагшад тус бүриинь шэгнүүрые сүүдхэдээ 800—900 граммаар нэмээхэбди гэжэ үгэеэ үгөө һэн.

Партийна организациин зүгһөө ехэхэн эмхидхэлэй-ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулагдаһан байна. Абаһан уялгаяа дүүргэхын тула үдэр соо, 10—10 хоногто, һара, квартал бүхэндэ хэды шэнээн һү һааха, малайнгаа шэгнүүрые нэмээхэ даабари малшан бүхэндэ үгтэнхэй. Партийна эхин организацимнай 20 коммунистын 7-нь мал ажал дээрэ хүдэлмэрилхэтэеэ хамта, тэндэ социалистическэ мүрысөө толгойлдог юм.

Мяха ехээр абаха хэрэгтэ тохёолдоһон бэрхэшээлые зайсуулхын тула мал бэлшээн таргалуулха, шахаха гүүртэнүүдтэ партийна организациин зүгһөө онсо анхарал хандуулагдаа. Эдэ гүүртэнүүдтэ дүй дүршэл ехэтэй, оролдосотойгоор ажалладаг хүнүүд малшад болгогдожо томилогдонхой. Тэдэнэр эбэртэ бодо мал бүхэниие 350 килограммһаа, гахайнуудые 75 килограммһаа бага бэшэ шэгнүүртэйгээр гүрэндэ тушааха уялга абаһан юм.

Энэ уялгаяа малшаднай һайнаар дүүргэжэ байдаг. Шахагдажа байһанаа февраль һарада гүрэндэ тушаагдаһан гахайнууд дунда зэргээр 80 килограмм татаа. Мүн мяханда тушаагдаха эбэртэ бодо малшье хүшэ шадал һайнтай, ногоон дээрэ гаража байна. 137 толгойн нэгэниинишье үхөөгүй, бултадаа дунда, дундаһаа дээшэ хүшэтэй байба. Дүршэлтэй малшан И. Клочихинай хүтэлбэри доро адуулагшад ехэ оролдосотойгоор ажаллажа байна. Эрьенүүдые харадаг ахалагша хонишон А. И. Нелюбин нэгэшье толгой гарзалуулангүй, бултыень дунда, дундаһаа дээшэ хүшэтэйгөөр оидо оруулаа.

«Уялга абаал һаа, хэлэһэн үгэдөө эзэн боло!» гэһэн уряатайгаар малшадайнгаа дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулнабди. Политическэ, ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулхадаа партийна организацимнай түбхын түрүүн агитаторнуудта, коммунистнуудтаа түшэглэдэг. Парторганизацимнай һарадаа хоёр дахин агитаторай семинар үнгэргэнэ. Тэндэ социалистическэ уялгануудай дүүргэлтэ, мүрысөөнэй ябаса хододоо гол асуудал болгон табигдажа, зүбшэн хэлсэгдэдэг юм. Агитатор, элидхэлшэд абаһан уялгануудай ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухай малшадта ходо хөөрэжэ, дуу…ажа байдаг. Манай партийна организаци үдэр бүри уялгануудай ямараар дүүргэгдэжэ байһаниие олоной зүгһөө, бүхы колхознигуудаар хинан шалгуулжа, энэ асуудалые хододоо тэдэнэй анхарал доро байлгаха гэжэ оролдодог. Социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд саг сагтаа гаргагдан, олондо дуулгагдажа, ажал хүдэлмэриин ябаса зүбшэн хэлсэгдэжэ байдаг. Һара бүри малшадай үдэр үнгэргэгдэхэ, мүрысөөнэй дүн зүбшэн хэлсэгдэхэһээ гадна, лекци, элидхэл хэгдэдэг, кино, концерт харуулагдадаг. Һү һаалиин фермэдэ һаалишан бүхэнэй абаһан һара, жэлэй уялганууд үлгэгдэжэ, хэды шэнээн һү һааһаниинь, тугалнуудайнгаа шэгнүүрые хэды шэнээнээр дээшэлүүлжэ байһаниинь зэргэлүүлээд, бэшэгдэжэ байдаг болоо.

Хүн бүхэнэй урда тодорхой зорилго табяад, абаһан уялгыень бэелүүлхын түлөө оролдоһоной ашаар, үнгэрэгшэ һаранuудта амжалта туйлагдаа. Һү һаалга бүхыдөө 40 процентээр дээшэлбэ. Мяха абаха кварталай түсэб болзорһоо холо урид дүүргэгдээ.

Иигээд зунай саг ерэжэ, малнай ногоондо садаад, абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэ эгээл шиидхэхы үе захалжа байна. Зундаа малай бэлшээри жэшээтэ һайнаар эмхидхэжэ, улам ехээр һү һаажа, малаа түргэнөөр, һайнаар таргалуулха ёһотойбди. Зунай сагта һаалиишье, таргалуулагдахашье мал үдэр һүнигүй бэлшээгдэхэ зэргэтэй.

Россин гүрэнтэй Бурят ороной һайн дураараа нэгэдэһэнһээ хойшо үнгэрһэн 300 жэлэй алдарта ойн һайрай хүндэлэлдэ малшаднай социалистическэ мүрысөөгөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлжэ байна. Малһаа ашаг шэмэ абаха, һү, мяха, тоһо гүрэндэ тушааха хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорһоо урид дүүргэхын түлөө шанга тэмсэл захалаа. Колхознигуудайнгаа энэ дэбжэлтые, эдэбхи үүсхэлые, урма зоригые улам бадаруулан, абаһан уялгаяа амжалта түгэсөөр дүүргэжэ, найрай үдэрые угтаха гэһэн зорилго партийна организаци табяа.

Мүнөө жэлдэ малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхарал табихаһаа гадна, мүн ерэхэ жэлнүүдтэ улам ехэ һү һааха, нооһо хайшалха, мяха абаха арга боломжо хангаха хэрэгтэй. Энэ жэл манай колхоздо тэжээлэй асуудал заабол шиидхэгдэхэ ёһотой. Үбһэ тэжээл элбэг ехээр бэлдэдэг болоходоол малайнгаа ашаг шэмые хэдэн дахин дээшэлүүлхэ, тоо толгойень олошоруулха байнабди. Мүнөө жэл манай колхоздо кукурузаһаа гадна зелёнко болон тэжээлэй бусад ургамалнууд ехээр таригдахань. Эртын ороһото ургамалнуудай тарилга дүүрээд, мүнөө оройн тарилга хэгдэжэ, тэжээлэй ургамалнууд таригдажа захалаа.

Абаһан уялгаяа заатагүй дүүргэжэ, хэлэһэн үгэдөө хүрэхын тула оролдожо байнабди. Үгэдөө хүрэхэшьебди.

А. Дарханов,
Ждановай нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин секретарь.

Байкало-Кудара.

КПСС-эй ЦК-гэи Пленумые угтуулан

Улан-Удын мяха-консервын заводой хүдэлмэришэд, алба хаагшад КПСС-эй Центральна Комитедэй июньскэ Пленумые ажалай шэнэ бэлэгүүдээр угтахаяа оролдоно. Сан түмэрөөр консервын банка хэдэг цехын хүдэлмэришэн Клавдия Павловна Копылова халаан бүриингөө нормо хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. **Зураг дээрэ:** нүхэр Копылова хүдэлмэрилжэ байна.
А. Мантаевай фото.

Зэдэй шудхалаа ехээр үгэнэ

Зэд шудхалгын цех. Электрын хүсөөр халаагдадаг пеэшэнэй хүүехэ абяан нэгэшье минутада замханагүй. Нюдэндөө хара шэл хэжэрхиһэн шудхалаашад ута түмэрөөр билтаржа байһан шэнгэн зэдэй дээгүүр хөөрэһэн шлагые халман абана.

Уданшьегүй дохёо үгтэжэ, ехэ шанагатай кранай үлгүүр һолжорон, пеэшэнэй дэргэдэ асарагдана. Ногоо-ягаан үнгэтэй шэнгэн зэд соргоор гоожоно. Шанагын дүүрэхэлээр хэбүүдтэ шудхалга эхилбэ. Иигэжэ паровозо-вагонно заводой тус цехын хүдэлмэри нэгэшье үдэр таһалданагүй.

Цехын хүдэлмэришэд 300 жэлэй ойн һайндэрэй хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсажа, халаан бүхэнэйнгөө нормоһоо гадуур тонноһоо дээшэ зэд хайлуулна. Бригада бүхэн хоорондоо мүрысэжэ, һайндэрэй хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Мастер Дорофей Михайлович Филиппенко халаанайнгаа хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэжэ, ажалайнгаа бүтээсые эрид дээшэлүүлжэ шадаа. Хэбшэн Чойжи Найданов, коммунистическэ ажалай бригадын гэшүүн Владимир Соболев, электротехник Виталий Соловьев гэгшэд социалистическэ мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябалсажа, хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэнхэй.

Үйлэдбэриие оньһожоруулха, автомадай техникээр хангаха асуудалаар КПСС-эй ЦК-гэй Пленум болохонь. Тус Пленум тухай мэдээсэл зэд шудхагшадые ажалай шэнэ амжалтада зоригжуулба. Уралан нарижуулгын хүдэлмэридэ хүнүүд олоороо хабаадалсана. Уралан нарижуулагшадай хамтын хүсөөр алюмини хайлуулдаг пеэшэн шэнэдхэн хубилгагдаа. Һүүлэй үедэ нарин аргаар шудхалаа хэхэ технологи цехын үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ байна. Тэрэнэй ашаар шудхагдаһан деталь станогуудта мүлигдэхэ, заһагдахаяа болёо, голодоһоной гараха ушар ехээр хороогдоо.

—Үйлэдбэриие оньһожоруулха гээшэ промышленностиин гол шухала асуудалнуудай нэгэн болоно. Тиимэһээ манай цехын хүдэлмэришэд уралан нарижуулгада ехэ анхарал хандуулжа байна,—гэжэ цехын начальник Илья Петрович Стахурский хөөрэнэ.—Электротехнигүүдтээ хамта пеэшэнүүдтээ зэд хайлуулгые дээшэлүүлхэ асуудал шиидхэжэ байнабди.

В. Каток.

ШэнжэлхЫ аяншалга эхилбэ

Хизаар ороноо шэнжэлэн, манай бурят нютагай гүн ехэ ой тайгаар, уула хадануудаар «нюулгатай» байһан үнэтэ малтамалнуудые элирүүлхэ талаар геологиин аяншалга соносхогдоһоор үнихэн болобо. Энэ зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ хабаадалсаха гэжэ шиидэһэн Зэдын комбинадай вольфрам малтадаг Холтоһоной руднигай шахтернууд аяншалгада майн 15-һаа гаража эхилээ.

Түрүүшын аяншалгада хамта 7 хүн хабаадана. Тэдэнэй тоодо үнинэй горняк, хэдэн жэл соо шахтын начальнигаар, мүн һүүлэй үедэ руднигай хүтэлбэрилхы таһагуудта хүдэлжэ байһан инженер А. Балдаев, залуу инженер Лобенко, горняк Федулов, хүдэлмэрилэгшэ Трифонова, техник маркшейдэр Петерсон, инженер маркшейдэр Метисков оролсоно. Тус бүлэгые рудкомой түрүүлэгшэ горняк М. И. Недогаев толгойлно.

Тэдэнэр Холтоһоной тосхонһоо гараад, Хасуурта голдо орожо, тэндэһээ хоёр шэлэ дабажа, Уленга гол орохо юм. Саашадаа Шабартын ута голые зубшан уруудажа, Зэдын голдо ороод, Хамни тосхоноор гараха байна. Энэ аяншалгынгаа үедэ горнягууд нютагай «нюусые» уудалжа, Эхэ орондоо хэрэгтэй үнэтэ малтамалнуудые элирүүлхэ зорилготой.

Мүнөө аяншалга амжалтатайгаар үнгэржэ байна.

Һаядаа манай руднигай үшөө нэгэ бүлэг инженер, технигүүд, хүдэлмэришэд ондоо зүг барижа гарахаа бэлдэжэ байна. Тэдэнэр бүри удаанаар, холуур ябаха хүсэлэнтэй.

Амжалтатай аяншалга горнягуудта хүсэе!

Н. Даровских,
руднигай парткомой секретарь, геолог.

ХЭБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

Социалистическэ мүрысөө тодорхойгоор харуулха

Россин гүрэндэ Бурят ороной һайн дураараа ороһоор 300 жэл болоһон алдарта ойн баярай һайндэрые 1959 оной түрүүшын хахад жэлдэ абаһан социалистическэ уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэжэ угтаха, партиин XXI съездээр баталагдаһан коммунистическэ байгуулалтын асари ехэ программые бэелүүлхэ талаар долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ ехэхэн амжалтануудые туйлаха гэһэн һайн һайхан зорилготой мүрысөөн республика доторнай үдэр бүхэндэ үргэдэн дэлгэрнэ.

Үргэн ниитэ ажалша малша зоной хэжэ, бүтээжэ байһан габшагай ажалые, тэдэнэй хэрэгүүдые номер бүхэндөө харуулха, мүрысөөндэ түрүүлэн коммунистическэ ажалай үльгэр жэшээ харуулан ябагшад тухай сог зали бадаруулмаар очёрк найруулгануудые хэблэхэ гээшэ газетэнүүдэй шухала зорилго болоно.

Энэ хүндэтэ зорилгоёо манай аймагуудай газетэнүүд хэр зэргэ дүүргэнэб?

Түнхэнэй аймагай **«Красное знамя»** газетэ мүрысөөнэй ябасые яһала һайнаар, шадамараар харуулна. Тус газетэ «Долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэе!», «Долоон жэлэй түрүүшүүл», «Ехэ һайндэрые нэрэ түрэтэйгөөр угтая!» гэһэн ниитэ гаршагууд доро абаһан социалистическэ уялгануудаа хэр зэргэ дүүргэжэ байһан тухайгаа бэшэһэн, мүн саашадаа мүрысэхые уриһан һаалишадай, мал адуулагшадай, кукурузашадай бэшэгүүдые, мэргэжэлтэдэй статьянуудые, мэдээсэлнүүдые номер бүхэндөө олоор, заримдаа бүхэли хуудаһан дээрэ хэблэнэ.

«Путь Ленина» колхозой кукурузашад Б. Миронов, И. Габаев, Л. Шобонов, «Сибиряк» колхозой кукурузашан Н. Соловьев, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой кукурузашан Ж. Салданов болон бусад байгша ондо даажа абаһан газар дээрэһээ гектар бүхэнһөөнь 300—400 центнер кукурузын набша намаа ургуулжа абахабди гэһэн уялгатай нэмэл бэшэгүүдые бэшэлсэһэн байна.

«Искра» колхозой мал бэлшээжэ таргалуулха гүүртын адуулагшад Сергей Самбуев, Иван Билдуев, Дамби Хармакшанов, «Путь Ленина» колхозой мал адуулагша Дылык Таряшинов, «Путь коммунизма» колхозой мал адуулагша Ж. Улукшинов болон бусад бэе бэеэ урилсажа, энэ жэлдэ тарган мяха ехээр абахын түлөө мүрысэнэ. «Путь коммунизма» колхозой мал адуулагша Танхаевые мүрысөөндэ уринаб» гэһэн бэшэг соогоо мал адуулагша Ж. Улукшинов иигэжэ бэшэнэ:

«Зунай бэлшээридэ гарахынгаа урда тээ 100 толгой хашарагуудые даажа абаабди. Толгой бүриинь амидын шэгнүүр дунда зэргээр 156 килограмм байгаа. Бэлшээриһээ буухадаа толгой бүриинь шэгнүүр 280 килограмм болгохобди... Үргэдэй гэжэ зуһадаг газарта малаа абаашахаһаа түрүүн шадалынь бууруулангүй байхын тулада эртэ үглөөнһөө һүни орой болотор малнуудаа адуулнабди. Малнуудаймнай шадал заһ… жа эхилээ».

«Хахад жэлэй гүсэб дүүргэг…» гэһэн гаршагтай статья соо «П… коммунизма» колхозой һаали… дай, малшадай, механизаторнуу… барилгашадай абаһан уялгаяа … рээр дүүргэжэ байһан тухай мэ… сэгдэнэ.

«...Үнгэрһэн 4 һара соо үн… бүриһөө 460 литр һү һаага… Энэ жэлдэ нёдондонойхи… сасуулхада үнеэн бүриһөө … литр ехэ һү гэхэ гү, али … литр һү һаахаб» гэжэ «Иск… колхозой һаалишан П. Гарма… «Бэрхэшээлые дабан» гэһэн ста… соогоо өөрынгөө дүршэл тухай … һан уялгаяа хэр зэргэ дүүрг… байһан тухайгаа хөөрэнэ.

«Мүрысэгшэдэй түрүү зэрг… ябаашад» гэһэн гаршаг доро г… тэ түрүү һаалишадай, гахайшад… лон шубуушадай фотозурагууд… үнгэрһэн дүрбэ һара соо тэдэ… туйлаһан дүнгүүдыень тобшоор… руулалсаад хэблэнэ. Жэшээлхэ… «Восточные Саяны» колхозой түр… һаалишан Д. Аримпаловагай фо… зураг, «Александр Сарыеватай … рысэхэм» гэһэн өөрынь бэшэг … лэгдээ.

«Мал ажалай продуктнуудые … рэндэ тушааха хахад жэлэйнгэ… сэб болзорһоонь урид дүүргэе» … һэн гаршаг доро мяха, һү, үн… колхозуудай, сомоной болон с… скэ Советүүдэй хэр зэргэ дүүрг… байһан тухай мэдээн арбан хо… бүхэндэ хэблэгдэнэ. Тус мэдээ… хажууда бэшэгдэһэн редакци… статья соо түрүүлжэ ябаашад т… дэглэгдээд, уялгаяа дүүргэ… удааржа ябаашад шангаар шү… жэлэгдэдэг.

«Партиин даалгабариие дүү… хын тулада хамаг хүсэеэ элсүү… бди» гэһэн статья соогоо «Ис… колхозой партийна организа… секретарь нүхэр Ж. Манилев … ондо абаһан уялгануудаа дүү… хын тулада колхознигуудай, ил… гаяа малшадай дунда коммун… нуудай хэжэ байһан политиче… хүдэлмэри тухай бэшэнэ.

Гадна үгэһэн үгэдөө хүрэдэг… абаһан уялгаяа дүүргэдэггүй а… хүдэлмэрилэгшэдые газетэ шан… шүүмжэлнэ.

Зүгөөр олон аймагуудай газ… нүүд Түнхэнэй «Красное знамя» … зетэдэ адли шадамараар, олон … заар мүрысөөнэй ябасые харуу… шаданагүй. Кабанскын аймаг… **«Забайкалец»** газетэдэ 1959 о… гараһанһаа хойшо арба тойрон … дэб уялганууд, бэшэгүүд, ханда… нууд хэблэгдээ. Теэд эдэ уял… хандалга абагшадай хэлэһэндээ… хүрэжэ, уялгаяа ямараар дүүрг… байһан тухай Кабанскын газ… үсөөн бэшэнэ. Уялгаяа дүүргэх… жэ оролдодоггүй, хооһоор хаш… ралдаашадые эрид шангаар шү… жэлнэгүй. «Забайкалец» г… тэдэл энэ тэрэ коллектив иимэ т… мэ дээшэлүүлһэн уялга абаа г… бэшээд лэ, тэрэнээ хэр дүүрг… байһан тухайнь уншагшадтаа … дээсэхээ мартадаг газетэнүүд … бии.

Саашадаа социалистическэ … рысөө тодорхойгоор харуулха шу… ла.

Хилэ сахидаг сэрэгэй байгуулагдаһаар 41 жэлэй ойдо

ОРОНОЙНГОО ХИЛЫЕ ХЁРХООР САХИГШАД

Манай ороной хилэ сахиха сэрэгүүдые байгуулха тухай РСФСР-эй арадай комиссарнарай декредтэ 41 жэлэй саада тээ 1918 оной майн 28-да В. И. Ленин гар табиһан байгаа. Тэрэ гэһэнһээ хойшо хилын сэрэг байгуулагдажа эхилээ бэлэй.

Оронойнгоо хилые сахин хамгаалагшад урдаа табигдаһан зорилгоёо хатуу шэрүүн дайн байлдаанай жэлнүүдтэ, амгалан тайбан үедэшье хүндэтэйгөөр дүүргэнэ. Хилын сэрэгшэд граждан дайнай үедэ Улаан Армиин частьнуудтай сугтаа сагаан гвардеецүүдые, харнин булимтарагшадые хяа бута сохилсоһон байгаа.

Социалистическэ Эхэ ороной дайсад дайн байлдаанда илажа ядахадаа мантай нюусаар тэмсэжэ ороһон юм. Тэдэнэр социализм байгуулха амгалан ажалдамнай али болохоор һаад ушаруулхын тула манай орондо тагнуулшадые эльгээдэг, нюдарган баяшуулай хүсөөр элдэб үймөө үүсхэдэг байба. Тиигэжэ хариин дайсад манай залуу орониие досоо тээһээмнай һандаргажа эхилхэ зорилготой байгаа. Россин гүрэнэй арадуудай засагаа гартаа абаад байһан тэрэ үедэ хилэ дээрэ алба хэгшэд уялгаяа хүндэтэйгөөр дүүргэдэг байһан юм. Хариин дайсадтай хилэ сахидаг сэрэгшэдэй баатарлигаар тэмсэһэн тухай жэшээнүүдые тоогүй олоор дурдажа болохо байна. Жэшээнь, манай ороной урда хилэ дээрэ Кашка-Су гэжэ газарта алба хэжэ байһан сэрэгшэд 1927 оной хабар хилэ дабан орохоёо һэдэһэн сагаантанай сэрэгүүдтэй 11 хоногой турша соо баатарлигаар тэмсэһэн байгаа. 200 шахуу хүнүүдтэй тэмсэһэн үсөөхэн сэрэгшэд нүхэдэйнгөө ерэтэр дайсадые хилэ руугаа табяагүй һэн. Байлдаанай дүүрэһэнэй һүүлээр һандаргагдаһан гэр соохи станково пулемедто иигэжэ бэшээтэй байба: «Апрель, 1926 он. Коммунизм мандаха болтогой! Андрей Сидоров, Яков Бердников, Владимир Охапкин, Валерий Свищевский, Николай Жуков, Иосиф Шаган».

Байгал шадар, Алас Дурна Зүгтэ хилэ сахидаг сэрэгшэд Советскэ Армиин частьнуудай түрүү отрядуудтай сугтаа 1929 ондо хилэ дабан ороһон хариин сэрэгшэдтэй шангаар тулалдажа, Улаан тугай орденуудаар шагнагдаһан юм. 1939 ондо Хасан нуур шадар Японой сэрэгшэдтэй баатарлигаар тулалдаһан 5 пограничнигуудта — Батаршин, Виневитин, Махалин, Терешкин, Чернопятко гэгшэдтэ Советскэ Союзай Герой гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо һэн. Хилын сэрэгшэд Халхын гол дээрэ болоһон дайн байлдаандашье Улаан Армиин частьнуудтай эрэлхэг зоригтойгоор тулалдаа бэлэй.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ хилын сэрэгшэд мүн лэ баатарлигаар тэмсэһэн юм. Коммунист лейтенант Алексей Лопатинай ударидаһан заставын сэрэгшэд немецкэ фашистнуудта шанга харюу үгэжэ, хэдэн үдэрэй турша соо дайлалдаһан байгаа. Западный Буг гэжэ мүрэнэй эрьедэ байдаг Скоморoха шадарай энэ заставые дайсад түрүүшынгээ үдэр хүреэлжэ абаад, пушка, миномедуудаар зай забдагүй буудажа ороо бэлэй. Застава дээрэ байһан сэрэгшэд арбан хоёр үдэрэй турша соо эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэһэн байгаа. Эндэхи һүүлшын сэрэгшэ Алексей Лопатинай алуулһанай удаа застава немецүүдэй гарта ороо һэн. Лейтенант Алексей Лопатинда Советскэ Союзай Герой гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоһон юм.

Хилын сэрэгшэд Советскэ Армиин, Далайн Сэрэгэй Флодой частьнуудтай Москва, Ленинград, Одесса, Севастополь, Сталинград шадар, Брестын хэрэмдэ дайсадтай баатарлигаар тулалдаһан байгаа.

Коммунист ефрейтор Виталий Козловой баатарлигаар тэмсэһэн тухайнь манай ороной хүн бүхэн үни удаан саг соо һанажа ябаха байна. Коммунист Козлов Японой сэрэгшэдтэ хүреэлэгдэбэшье, һүүлшынгээ патроной дүүрэтэр дайлалдаһан байгаа. Японой сэрэгшэд мэдээ табижа плендэ абтаһан Козловһоо үгыень абахые хэды оролдобошье шадаагүй һэн. Тэдэнэр үгыень абажа ядахадаа бузар муухайгаар хэһээжэ алаһан юм.

Виталий Козловой алба хэһэн застава тэрээнэй нэрээр нэрлэгдэнэ. Ефрейтор Перфишин, младший сержант Петр Овчинников, мүн бусадай баатарлигаар тэмсэһэн тэмсэлынь хэзээдэшье мартагдахагүй.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ эрэлхэгээр тэмсэһэн олон мянган пограничнигууд правительствын зүгһөө орден, медальнуудаар шагнагдаһан, 73 пограничнигта Советскэ Союзай Герой гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоһон байгаа.

Совет арад Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ баатарлигаар тэмсэжэ, дэлхэй дээрэ үзэгдөө дуулдаагүй илалта туйлаһан юм. Энээнэй ашаар манай ороной хилэ урданайхида орходоо улам бата бэхи болоһон байгаа.

Манай ороной хилэ сахигшад дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ урдаа табигдаһан харюусалгатай зорилгоёо хүндэтэйгөөр дүүргэжэ байна. Хариин булимтарагшад манай гүрэнэй хүсэ шадалые бууруулха һанаатай тагнуулшадые нюусаар эльгээнэ.

Партиин XXI съезд оронойнгоо хүсэ шадалые улам бэхижүүлхэ шухала байһан тухай зааһан юм. Энээниень манай хилын сэрэгшэд хүндэтэйгөөр хүлеэн абаһан байгаа. Совет арадай дунда хүндэтэй болоһон хилын сэрэгшэд улам һэрэмжэтэй болохо зуураа дайшалхы мэргэжэлээ, сэрэгэй, политическэ эрдэмээ улам дээшэлүүлнэ. Коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулжа байгаа совет арадай амгалан ажалые хёрхоор хамгаалжа байһан манай хилын сэрэгшэд урдаа табигдаһан зорилгоёо саашадаашье хүндэтэйгөөр бэелүүлхэ юм.

Подполковник **П. Созонтов.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хилэ сахигшад.

„БУРЯТ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

Ажалаа зүбөөр эмхидх…

Иимэ гаршагтай статья ма… газетын майн 10-най номерто то… логдоо һэн. Кяхтын аймагай Ста… най нэрэмжэтэ колхоз хабарай … рилгые хожомдожо эхилээ, за… тракторнууд муугаар заһабари… даһан дээрэһээ эбдэржэ һаата… механизаторнуудай журам һү… колхознигуудай дунда ниитэ-по… тическэ хүдэлмэри муугаар … хидхэгдэнхэй гэжэ тэрэ статья … шүүмжэлэгдэһэн юм.

КПСС-эй Кяхтын айкомой с… ретарь нүхэр Хандуевай манай … дакцида мэдээсэһэнэй ёһоор, с… тья соохи шүүмжэлхы ажаглал… нууд булта зүб байба. Гэрээн … дурсагдаһан баримтануудые … хаха талаар зохихо хэмжээн аб… Тус статья Хуурай хүнды гэжэ … тагта ажаллажа байһан механи… торнуудай дунда зүбшэн хэлсэ… жэ, ажалай журам һайжаруула… һан байна. Мүн кукуруза ургуу… шадай аймагай семинар хаһа… соогоо үнгэргэгдөө. Аймагай се… нарай һүүлээр кукуруза ургуул… шад поли дээрэ гаража, кукур… хайшан гэжэ зүбөөр тариха заа… ритай танилсаһан байна.

Колхознигуудай дунда ниитэ-по… литическэ хүдэлмэри һайжаруу… талаар мүн лэ хэрэгтэй хэмжээн… раалагдаа. Ниитэ хүдэлмэри … лаар эмхидхэһэнэйнь түлөө кол… зой парткомой секретарь нү… Осеевтэ һануулга хэгдэбэ.

олхознигуудай ажалые мүнгөөр сэхэ түлэдэг болохо тухай

Мүнгэн тоосоондо ороһон Кударын аймагай колхозуудай дүй дүршэлһөө

☆ ☆

«Ажалай бүтээсые дээшэлүүлжэ, хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр абадаг болохо хэмжээнүүд тухай» гэһэн асуудалаар КПСС-эй Кударын айком, аймгүйсэдком һаяхан экономическа конференци үнгэргэбэ. Конференци дээрэ аймагай колхозуудай түрүүлэгшэнэр, главна бухгалтернууд, экономистнууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, партийна хүдэлмэрилэгшэд, республикын түсэблэлгын органуудай мэргэжэлтэд, аймагай хүдөө ажахын түрүүшүүл болон хүршэ аймагуудһаа ерэһэн түлөөлэгшэнэр байлсаа.

Конференцидэ хабаадагшад гол асуудалаар аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр В. Д. Серебренниковэй, «Ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэдэ мүнгэн түлбэриин аша ехэтэй байһан тухай» асуудалаар Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр А. С. Переваловай, «Хүдөө ажахын продуктнуудые абалгада мүнгэн түлбэри ямараар туһалнаб» гэһэн асуудалаар Ждановай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Д. Д. Банзаровай, «Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ машина техникын үүргэ» гэһэн асуудалаар Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Г. М. Мансуровскиин, «Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо хүдөө ажахын продуктнуудай өөрынь үнэ сэн химдаруулга» гэһэн асуудалаар тус колхозой түрүүлэгшэ нүхэр И. Ф. Ивановой элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэбэ.

Мүн конференци дээрэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, түрүүшүүл, партийна хүдэлмэрилэгшэд болон экономистнууд үгэ хэлээ. Колхозуудта мүнгэн түлбэриин хэрэглэгдэһэнэй ашаар ажалай бүтээсын дээшэлжэ байһан, абтажа байһан хүдөө ажахын продуктнуудай өөрынь үнэ сэнгэй химдаржа байһан, колхознигуудай ажалдаа эдэбхи үүсхэлтэйгээр хандадаг болоһон тухай үгэ хэлэһэн олон хүнүүд һайшаан тэмдэглэбэ.

☆ ☆

...энэ аргые зүбөөр хэрэглэхэ

...рын аймагай Ждановай ...этэ колхозойхид республ ...соогоо түрүүшээр мүнгэн ...эндэ ороод, мүнөө тэрэ...амжалтатайгаар бэелүүлжэ... Энэ колхозойхид нёдондо ...нгаа һалбаринуудые ажахын ...ндо оруулаад байхадаа, до...гоо бүхы арга боломжые ...тооложо, ухамайлан бодом...үзөөд, байгша онһоо эхил...лхознигуудайнгаа ажалай тү...мүнгөөр сэгнээд, тэдэндээ ...бүхэндэ салин хүлһэ үгэдэг ...һэн. Тиихэдээ гэшүүдэй хэһэн ...эриин түлөөһэн колхоздо ...бүтээсын дээшэлһэн, хүдөө ...продуктнуудай ехээр абта..., мүн тэдэнэй өөрынь үнэ ...химдарһанһаа сүм дулдыда...гтоогдоо.

...өө колхознигуудай ажалые ...шэнэ гуримда ороһонһоо ...5 һара шахуу сагай үнгэрөөд ..., эндэ ямар хубилалта бо...ажахыдань ямар үрэ дүн туй...гээшэб?

...түрүүндэ, артельдэ ажалта ...гы боложо, мүнгэн түлөөһэн...һоной ашаар бүхы колхозни... эдэбхи үүсхэл хэмжээлэшэ...ээр дээшэлээ, ажал хүдэлмэ...бүтээсэ хараа байса ургаа. ...бүхэн хэһэн ажалаа һайнаар ...эг, үлүү гаргаша хэхэгүйн ту...олдодог болонхой. Колхозни...артелиин үйлэдбэриин элдэб ...лнуудта эдэбхитэйгээр ха...сажа, ажал хүдэлмэридэ ту... шухала, үнэтэ дурадхалнуу...руулна. Жэшээлхэдэ, колхо...рүү малшад Д. Данжуров, ...наева гэгшэд үбэлэй сагта ... бодо мал тон богони болзор ...ахажа, таргалуулха дурадхал ...аад, тэрэнээ эрхимээр бэелүү...дэнэр үнгэрэгшэ үбэлдөө 50 ... хашараг, гунан үхэрнүүдые ...сотой һайнаар шахажа, тэ... 31 толгой үхэр эрхим тарган ...жо тушаагаа. Тэрэнэйнь ... колхоз 216 мянган түхэриг ...доход абажа, 153 мянган тү...сэбэр мүнгэ оруулһан байна. ...айшан гэжэ туйлагдааб гэхэ...с колхозойхид үбэлэй сагта ...эгнүүртэй мал тушааһанайн...лөө 13,5 мянган түхэриг, тар...яха тушааһанай түлөө 38,5 ... түхэриг нэмэлтэ олзо ...һан байгаа.

...ршэлэн колхознигууд, илан...мал дээрэ хүдэлэгшэд ажал...лмалта, арьбалалта хэхын тү...эмсэнэ. Колхоздо урдань гур...унэй хаража байһан 109 тол...руу, хашарагуудые мүнөө нү...Ц. Томитова жэлэй эхинһээ ... гансаараа харууһалжа, бул... гарза хоролтогүйгөөр, яһала ...шадалтайгаар хүхэ ногоон ...гарганхай.

...телиин автомашинын гаражай ...мэрилэгшэд (даагшань нүхэр ...аркунов) һайнаар ажаллаа. ...ид элдэб ашаа шэрэхэ кварталайнгаа түсэб 119,7 процент дүүргэнхэй. Тус колхоздо нёдондо автомашинаар шэрэһэн ашаанай нэгэ тонно-километрынь 1 түхэриг 01 мүнгэтэ байгаа һаа, мүнөө оройдоол 77 мүнгэтэ болоо юм. Энээнэй ашаар 15,7 мянган түхэриг алмалта хэгдээ. Мүн колхозой электростанци, трактор болон бусад машинанууд муу бэшээр ашаглагдажа, шэнгэн түлишэ, түрхихэ тоһо, элдэб запасной деталь, часть алмагдаһан, арьбалагдаһан байна.

Шубуунай фермэһээ байгша оной үнгэрһэн үе соо, бүхы ажалай гаргашые гаргаад байхада, 2,7 мянган түхэриг олзо доход абтаа. Теэд үндэгэ гүрэндэ худалдаха кварталайнгаа түсэб оройдоол 89,9 процент дүүргэһэнһээ боложо, тус колхоздо абтаһан үндэгэнэйнь өөрынь үнэ сэн ехэ болошоо. Энээн дээрэһээ фермэ гарзатайгаар хүдэлөө.

Тиихэдэ артелиин һүнэй-товарна фермынхид һү һааха түсэбөө дүүргээгүй. Жэшээлхэдэ, 1-дэхи фермэ түсэбөө 93,5 процент, 2-дохи фермынхид оройдоол 79,3 процент дүүргээ. Эндэ үбһэ тэжээлэй горьтой гаргашалагдабашье, һү абаха түсэбэй дүүргэгдээгүйһөө боложо, колхоз 43,4 мянган түхэригэй үлүү гарзада ороо. Артелиин правлени, партийна эхин организаци энэ дутагдалаа усадхажа, II, III кварталнуудта һү һааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, тэрэ гарзаяа харюулха бэзэ гэжэ найдагдана.

Колхоздо бүхыдөө мүнгэн түлөөһэнэй гурим гол түлэб яһала һайнаар бэелүүлэгдэжэ, гэшүүдэй мүнгэн түлөөһэнэй хаһа сагтаа, таһалдуугүй һара бүри үгтэжэ байбашье, бухгалтериин хүдэлмэрилэгшэдэй хангалтагүйгөөр хүдэлһэн, хиналта, шалгалтын һула дээрэһээ мүнгэ, зөөри үлүү ехээр, һаланаар гаргашалха ябадал үшөөл үзэгдэнэ. Тусхайлбал, январиин 1-һээ хойшо 1-дэхи бригадада доторой гаргашада 5,7 мянган түхэриг хараалагдаһанһаа үлүү гаргашалагдаа. Мүн бусадшье бригадануудтань 3—4 мянганай үлүү гаргаша хэгдээ. Энээнэй гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, бригадануудай тоо бүридхэгшэд, бухгалтериин хүдэлмэрилэгшэд ажалай тоосооной бүхы гурим мууса мэдэнэ, финансова сметын дүүргэлтын хойноһоо ёһотой шанга хиналта хэжэ шаданагүй. Гадна ажахын хүтэлбэрилэгшэд, бригадирнар мүнгэ, зөөриие алмаха, арьбалха тушаа оролдолго үшөөл багаар гаргана.

Тус артелиинхид саашадаа эдэ дутагдалнуудаа ойрын сагта усадхаад, мүнгэн түлөөһэнэй гуримые зүбөөр хэрэглэн, ажахынгаа бүхы һалбаринуудта һайн амжалта туйлажа, долоон жэлэй түрүүшын жэлые эрхим үрэ дүнгөөр дүүргэхэнь лабтай.

В. Цибенов,
СССР-эй ЦСУ-гэй кадрнуудые бэлдэхэ управлениин Улан-Удын филиалай багша.

Конференцидэ хабаадагшадай һанамжа, дурадхалнууд

Конференци дээрэ эгээн түрүүлэн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ветеринарна врач **М. М. Сухов** үгэ хэлэбэ.

— Ажалай түлөөһые сэхэ мүнгэн түлбэридэ оруулһанай ашаар колхознигуудай ажалай бүтээсэ дээшэлнэ, ажалай журам һайжарна, хүдөө ажахын продуктнууд ехээр абтадаг болоо.

Урдань шубуушад гансал шубуудаа бүрин бүтэнөөр, үхэл гарзагүйгөөр түлжүүлхын түлөө оролдодог байгаа. Тиихэдээ шубуудһаа үндэгэ олоор абаха гэжэ оролдодоггүй һэн. Мүнөө шэнэ түлбэриин хэрэглэгдэһэнэй ашаар тэдэнэр хайшан гэжэ үндэгэ олоор абаха тухай һаналаа табидаг болонхой. «Хайшан гэжэ үндэгэ олоор абаха гээшэбибди» гэжэ намһаа шубуушад зүбшэл һуража эхилээ. Энээнһээ урда тэдэнэр иимэ асуудал табидаггүй байгаа.

Колхозой зарим хүтэлбэрилэгшэд хубидаа мал олоор барихые оролдоно. Энээниие буруу гэжэ һананаб. Юуб гэхэдэ, колхознигууд тэдэнэрые дуряана ха юм. Энээнһээ боложо колхознигууд хамтын ажалда хүсэдөөр хабаадалсаха аргагүйдэнэ бшуу. Минии һанахада, колхозой хүтэлбэрилэгшэд хубиингаа мал үсөөрүүлхэ ёһотой. Гадна колхоздо хилээмэ бариха газар, столово эмхидхэхэ саг ерээ.

— Бидэ гурбадахи һараяа ажалта үдэргүйгөөр хүдэлнэбди. Мүнөө хонишод ажалдаа һайнаар хандадаг болоо. Энээнһээ урда ямар нэгэн хонишониие гэртэнь нэгэ үдэрөөр табихада, хоёр-гурбан үдэрөөр хожомдодог байгаа. Харин мүнөө хонишод гэртээ хариха табилташье эрихээ болёо. Үнгэрһэн хоёр һарада хонишод 100 тонно наг шэбхэ поли, сабшалан дээрээ гаргаа,— гэжэ Кировэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон **Агафонов Н. М.** мэдүүлбэ.

Мүнөө үедэ отарые даагша гэһэн тушаал үгы болоо. Ахалагша хонишон өөрөө тоо бүридхэл хэнэ, малдаа үбһэ тэжээл бэлэдхэлсэнэ. Манай отарынхид хонидоо хэнзэлүүлхэ гэжэ шиидээбди. Январь һарада 200 эхэ хонин искусственна аргаар урэжүүлэгдэһэн байна. Июнь һарын эхеэр хурьгад абтаха юм.

«Путь к коммунизму» колхозой комплексно бригадын бригадир Г. А. Чекин иигэжэ хөөрөө. Бидэ түрүүшээр шэнэ түлбэридэ тиимэ этигэлн айдабаригүйгөөр хандаһан байнабди. Теэд тэрэмнай буруу байшоо. Ажалай түлөөһые сэхэ мүнгэндэ оруулхада угаа зохид байһаниинь элирээ. Манай бригада нёдондо жэлэй апрель һарада 2000 тонно наг шэбхэ гаргаа һаа, байгша ондо 3000 тонно гаргаа. Нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада колхознигуудай ажалай түлөөһэн нилээд дээшэлээ. Бригада бүхэндэ счетовод байгаа һаа, таарамжатай болохо гэжэ һанагдана.

☆ ☆

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэдэ иигэжэ нүлөөлнэ

Энээнһээ урда манай колхоздо колхознигуудай ажалай түлөөһэн ажалта үдэрөөр гаргагдадаг байгаа. Энэ хадаа ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэдэ горьтойхон һаад ушаруулдаг һэн. Жэлэй дүүрэхэдэл колхознигуудтаяа тоосодог һэмди. Тиимэһээ колхознигууд хэды шэнээн талха, мүнгэ абаха тухайгаа хүсэд этигэдэггүй һэн. Илангаяа ган гасуур жэлдэ олон колхознигууд «олзо бага абтахань» гээд ажалдаа бүхы хүсөөрөө оролдохоёо болишодог байгаа бшуу. Тиин жэлэй тоосоо гаргахада зарим колхознигууд ажалта үдэртөө ехэ түлбэри абахын тулада колхозой хубаагдадаггүй жасада һомологдоһон мүнгые бага болгохо гэжэ дурадхадаг һэн.

Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, колхозой правлени, партийна эхин организаци ажалта үдэрые болюулжа, колхознигуудай ажалай түлөөһые сэхэ мүнгөөр түлэхэ гэжэ шиидэһэн байна. Тиигэжэ 1959 оной мартын 1-һээ мүнгэн түлбэридэ ороһон байнабди. Түрүүшын үдэрнүүдтэ олон колхознигууд энээндэ ехэ найдабари, этигэлгүйгөөр хандаһан байна. Мүнөө хоёр һарын дүнгүүд мүнгэн түлбэриин алишье талаараа үлүү һайн байһаниие хараата гэршэлээ.

Хэрбээ 1958 оной март, апрель һарада 97 центнер мяхан, 29 мянган үндэгэн абтаа һаа, энэ жэлэй хоёр һарада 123 центнер ехэ мяхан, 65 мянган үндэгэн абтаһан байха юм. Нёдондо поли, сабшалан дээрэ 6380 тонно шэбхэ гаргагдаа һаа, энэ жэлэй хоёр һарада 7672 тонно гаргагдаа, ороохо таряа ехэ газарта таригдаа, хабарай эртын тарилга хоёр үдэрөөр урид дүүргэгдээ.

Тиихэдэ барилга дээрэ нилээд хубилалта болоо. Үнгэрһэн жэлдэ нэгэ культбаза баригдаа һэн. Харин энэ жэлдэ (гол түлэб хоёр һарада) 50 хүүгэдэй байха ясли, 80 ухибүүдэй һургуули, хоёр дабхар гэр (тэндэ колхозой правлени, хүнүүдые культурнаар хангаха цехүүд байха), механизаторнуудай культбаза баригдаа. Эдэ барилганууд нёдондо хүдэлһэн дархашуулаар бүтээгдээ. Барилгын бригадада нэгэшье дархан нэмэгдэжэ үгтөөгүй юм. Энэ жэшээ хадаа ажалай бүтээсын хоёр-гурба дахин дээшэлжэ байһые эли тодоор гэршэлнэ бшуу.

Ажалай бүтээсын дээшэлхэтэй хамта колхознигуудай ажалай түлөөһэн нилээд ехэ болоно. Жэшээлхэдэ, дархан А. А. Агафонов 1958 оной апрель һарада 480 түхэриг абаа һаа (ажалта үдэрынь мүнгэндэ оруулхада), энэ жэлэй апрель һарада 770 түхэриг, хонишон Н. М. Агафонов 457 түхэриг абаа һаа, мүнөө 880 түхэриг абаһан байна. Иимэ жэшээнүүд олон.

Урда жэлнүүдтэ хонишодой бригадануудта таряан ажалай бригадын хүдэлмэрилэгшэд түлеэ бэлэдхэдэг, хотонойнь аргал шэбхэ сэбэрлэдэг байгаа. Мүнгэн түлбэридэ ороһоной һүүлдэ хонишод тиимэ туһалагшадһаа арсаһан байна. Тэдэнэр өөһэдөө түлеэ бэлдэжэ зөөдэг, аргал шэбхээ сэбэрлэдэг, үбһэ тэжээл шэрэдэг болонхой.

Долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ—1959 ондо манай колхоз һү абалгые 300 мянган литрээр, мяха—1700 центнерээр, ноохо—60 центнерээр, таряа—8 мянган центнереэр, силос—3000 тонноор дээшэлүүлхэ зорилготой. Тиихэдэ мүнгэн олзо доход хоёр дахин шахуу ехэ боложо, 6 миллион 100 мянган түхэригтэ хүргэгдэхэ. Тэрэнэй 2 миллион 800 мянган түхэригынь ажалай түлөөһэндэ гаргашалагдаха юм. Энэмнай олзо доходой 46 процентнь болоно.

Гэхэтэй хамта, түлбэриин шэнэ гуримые зүбөөр баримталгада бэрхэшээлнүүд олон. Тоо бүридхэлдэ дутагдалнууд үзэгдэнэ, һайн мэргэжэлтэй бухгалтернууд дутана, хэрэгтэй сагта мүнгэн байдаггүй.

Мүнгэн түлбэри хэрэглэһэнэй һүүлдэ колхознигуудтаа таряа мүнгөөр худалдаха гэжэ һананабди. Таряа хуряалгын дүүрэһэнэй һүүлээр талха худалдахада таарамжатай. Колхознигуудай олоһон мүнгэнэй хэмжээгээр таряа худалдахада зохид гэжэ һанагдана: Нэгэ түхэригтэ 200 грамм таряан худалдагдаха гэхэ мэтэ. Гэбэшье иимэ хэмжээ бултанда адли байхагүй. Олон хүнүүдтэй айлда хүрэхэ зэргээрнь худалдагдаха.

Ажалай шэнэ түлбэридэ оролгые удаарууджа байһан колхознигуудай хүтэлбэрилэгшэд ехэхэн алдуу хэжэ байна гэхэдэ таараха гээшэ.

А. Перевалов,
Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кударын аймагай «Путь Октября» колхозой тракторист Борис Яковлев, сеялкэшэн Сергей Максимов гэгшэд ажаллажа байна.

Д. Болхоевой фото.

...жалай түлөөһэ үгэхэ түрүү арга ...олхозуудта үргэнөөр нэбтэрүүлэе

...нөө үедэ республикымнай кол...дай хахадынь шахуу колхоз...дта һара бүри авансаар мүнгэ ... Арба гаран колхозууд сэхэ ...н түлөөһэндэ ороо.

...хозуудай мүнгэн түлөөһэндэ ...г ушар колхозой байгуулал...үгжэлтэдэхи шэнэ шата боло...шуу. Иигэжэл кооперативно...зой зөөриие нийтэ арадай зөө...дүтэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ, шэнэ ... хэгдээ.

...хозууд шэнэ, мүнгэн түлөө...миин зүндөө ороно бэшэ, ... бүхы ашаг туһыень нариб... хаража үзөөд ороно. Кол...гуудай ажалай түлөөһэ ажал...эр баримталжа үгэхэдэ, хэды ...а үдэртэй болоһон тухайгаа ..., тэрээндээ ямар олзо аба...жэлэй дүүрэтэр тодоор мэдэ... Зүгөөр ажалта үдэртэ хэды ...н, боро эдеэнэй зүйл үгтэхэб ...түсэбтэ хараалагдадаг. Бодо...эрээ олон колхозууд тэрээнһээ ...гүй багые хубаадаг байха юм. ...һээ шалтагаалан, колхозни...й эдэбхи үүсхэлые дээшэлүүл...аад болодог, шухала хүдэлмэ...г соогоо хэгдэдэггүй байгаа. ...э колхозуудай нийтын ажахы ...р хүгжэдэг һэн. Колхознигуу...түлбэреэрнь урмашуулан, хү...ажахын продуктнуудые бүри ... абадаг болохын тула Куда...аймагай зургаан колхозууд ...н түлөөһэндэ ороо.

...ференцидэ хабаадагшад шэ...мүнгэн түлөөһэндэ ороходо ...аа һайн бэ гэжэ тодорхойлон ... Ажалай түлөөһэ мүнгөөр ...э колхозник бүхэндэ ойлгосо... Үндэб гэхэдэ, колхозник олоһон олзоёо һара бүри мүнгөөр абана ха юм. Иимэ түлөөһэнэй һайн байһаниие ойлгоһон колхознигуудай эдэбхи хэшээлынь эли бодо дээшэлээ. Ажал хүдэлмэридэ гарагты гэжэ колхознигуудые бригадир урихая болёо. Мүнөө колхознигууд өөһэдөө ажал бэдэрдэг, малшад ажалыемнай ехэ болгогты гэнэ. Аймагай колхозууд эртынгээ тарилга нёдондонойхиһоо арбан үдэрөөр уридшалан дүүргээ. Үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ гурба дахин ехэ наг шэбхэ гаргажа тараагдаа. Колхознигууд түлөөһэеэ мүнгөөр абадаг болоходоо ехэ олзо олоно. Жэшээнь, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан А. Игумнова 1958 оной апрельдэ үнеэн бүриһөө 1099 килограмм һү һаагаад, мүнгэн дээрэ бодоходо, 237 түхэриг абаа һэн. Харин энэ жэлэй апрельдэ үнеэн бүхэнһөө 1160 килограмм һаахадаа, 412 түхэриг мүнгэ абаба. Ондоогоор хэлэхэдэ, олзонь 175 түхэригөөр дээшэлээ. Дархан А. Агафоновой олзо энэ үе соо хоёр дахин ехэ болоо.

Эдэбхи үүсхэлэй дээшэлһэнһээ колхознигуудай олзо салингай дээшэлһэн ушар аймагай бусадшье колхозуудта бии.

Энээн дээрэһээ харахада, мүнгэн түлөөһэ абахадаа колхознигууд нэн түрүүндэ нийтынгээ ажахые бэхижүүлхэ, мүн олзо салингаа дээшэлүүлхэ гэжэ оролдодог байна.

Мүнгэн түлөөһэндэ орохын тула колхоз ехэ олзо доход оруулдаг байха ёһотой гээд заримашуулай һанамжые Кударын аймагай колхозуудай түрүүшын дүнгүүд буруутуулна. Юуб гэхэдэ, кударынхидай жэшээ дээрэһээ хэлэхэдэ, гансал экономическа талаараа хүсэтэй бэшэ, харин дунда зэргын колхозууд мүнгэн түлөөһэндэ орохо аргатай. Кударын колхозуудай экономикые харахада бэшэ аймагуудайхиһаа илгаагүй байна бшуу. Энээниие иимэ баримтанууд дээрэ хаража үзэе.

Аймаг	Дунда зэргээр нэгэ колхозой абадаг мүнгэн олзо (мянган түх.)	Нэгэ ажалта үдэртэ үгтэһэниинь: мүнгэн (түх.)	Нэгэ ажалта үдэртэ үгтэһэниинь: ороохо таряан (кг.)	Нэгэ ажалта үдэртэ үгтэдэг мүнгэн (түх., мүн.)
Кударын	2134,3	4—03	1,46	5—29
Бичурын	1817,1	3—17	2,2	5—06
Мухаршэбэрэй	2384,4	3—95	2,05	5—71
Түнхэнэй	1700,0	3—68	1,9	5—31
Зэдын	2600,0	5—25	0,830	5—96
Баргажанай	3117,0	5—23	1,450	6—48
Яруунын	2306,0	7—25	0,918	8—04
Курумканай	4196,0	7—15	1,216	8—20

Эдэ тоо баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, республикымнай аймагай олон колхозууд кударынхидай жэшээгээр мүнгэн түлөөһэндэ орохо бүхы арга боломжотой. Зүгөөр шэнэ түлөөһэндэ ороходоо, колхоз бүхэн өөһэдынгөө арга боломжо, мүнгэ зөөриие хараадаа абаха ушартай.

Кударада түрүүлэн Ждановай нэрэмжэтэ, удаань Ленинэй, Кировэй нэрэмжэтэ колхозууд мүнгэн түлөөһэндэ ороһон юм. Мүнөө үлэһэн хоёр колхоз шэнэ түлөөһэндэ орохоёо бэлдэнэ.

Түрүүшээр Кударын колхозууд жэлдээ ямар продукци абаха, худалдаха тухай, оруулагдаха мүнгэн олзые, колхознигуудай абалида хэды мүнгэнэй үгтэхые, ажахын элдэб хэрэгсэлдэ ямар гаргаша хэгдэхые тодорхойлон түсэблэһэн байна.

Мүнгэн түлөөһэндэ ороходоо квартал бүридэ бэшэ, харин һара бүри мүнгэн зөөриин орошо, гарашые түсэблэн харуулха ёһотой. Мүн ажахы дотороо зүбөөр. һайнаар түсэблэдэг, ажалаа хубаарилдаг болохо ушартай. Зарим колхозууд ямар нэгэн ажал хүдэлмэри хэхэ даабари элдэбээр хараалдаг. Жэшээлбэл, Кударын Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозойхид хоёр модо хүрэтэр газарта морёор 20 центнер шэбхэ зөөхэ нормо тогтоонхой. Харин Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо энэл хараанай газарта 25 центнер, Кировэй—30 центнер, «Путь к коммунизму» колхоздо—36 центнерээр хараалагданхай.

Мүн тэндэхи аймагай колхозууд элдэб тарифаар ажалай түлөөһэ үгэдэг байна.

Дээрэ хэлэгдэһэн баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, нэгэ адли байгаалиин-экономическа эрхэ байдалтай колхозууд ажалай адли даабаритай, нэгэл гуримшуулагдаһан тарифтай болобол һайн бэлэй.

Гадна колхозуудта хэрэглэгдэдэг тариф ехэ дутагдалнуудтай байгаа. Юуб гэхэдэ, иимэ тарифууд экономическа талаарнь һайса шэнжэлэн харагдаагүй байба. Тиихэдэ зарим колхозууд Ждановай нэрэмжэтэ колхоздо хэрэглэгдэһэн түлөөһэ һайса бодомжолонгүй абажа хэрэглэһэн байна бшуу. Тэндэхи колхозуудта нэгэдэхи разрядаар 7 түх. 50 мүнгэнһөө дээшэ бэшые, 6-дахяар—15 түхэригһөө ехэ бэшые түлэхэ гэжэ экономическа конференци дурадхаа.

Кударын колхозууд 6 разрядтай тарифта оронхой. Ажалай түлөөһэ тогтооходоо, колхоз бүхэн арга боломжоёо хүсэд хаража үзэхэ ёһотой. Бага мүнгэн олзо оруулдаг колхозууд ажалай түлөөһэ ехээр хараалбал, саашадаа бэрхэшээлтэй байдалда орохо. Шэнэ түлөөһэндэ ороһон колхоз һара бүридэ ажалай түлөөһэ алгадгүй үгэхэ болоно. Гэхэтэй хамта, ажахы бүхэн түлөөһэндэ үгтэхэ мүнгэн зөөриие жэл бүри алмаха, тэрэнээ удаадахи жэлдээ хэрэглэхэ зэргэтэй.

Мүнгэн түлөөһэндэ орохотой хамта колхознигуудай хэһэн хүдэлмэриие бүридхэхэ, тоолохо гурим хуушараа. Тиимэһээ ороной түрүү колхозуудай дүй дүршэл хараада абан, тоолон бүридхэхэ шэнэ гурим конференци колхозуудта дурадхаһан байна.

Бригада болон ажахын бусад газарта гаргашалагдаһан саг, абаха түлбэри тухай түсэб — нарядуудай дэбтэртэ бэшэгдэдэг байгаа. Тэрэнь нимэрхүү юм. 1-дэхи формо

ТҮСЭБ—НАРЯД №——— ——————— 1959 он

———————бригада

Ажаллаха газарай ургамал, ямар мал бэ, (һаһаниинь, бусад зүйлнүүд)	Хэхэ ажал	Ажалай разряд	Хэмжээнэй единицэ	Түсэбтэ даабари: Хэгдэхэ ажалай хэмжээн	Түсэбтэ даабари: Гаргашалагдаһан саг	Нэрэ, обог	бодотоор дүүргэгдэһэниинь: Ажалай хэмжээн	бодотоор дүүргэгдэһэниинь: Гаргашалагдаһан саг	Хэһэн хүдэлмэриин түлөө үгтэхэ (түхэриг, мүнгэн).
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Бригадада бүхыдөө ————————
Бригадир —————— Бригадын счетовод ——————

Хүдэлмэриин үдэр бүхэндэ иимэ тусгаар хуудаһан бэшэгдэжэ байха. Тэрэнэй үргэлжэлэлынь ара таладань бии.

Колхознигуудай ажалай үдэрэй дүүрэһэнэй һүүлээр хэһэн хүдэлмэри, гаргашалагдаһан сагыень бригадир тэмдэглэхэ болоно.

Гаргашалагдаһан саг часаар харуулха гээшэ колхозой байдалдахи шэнэ шэнжэ гээшэ ааб даа. Ажалта үдэрэй усадхагдахада хэн хэды үдэр хүдэлмэридэ ябааб гэжэ тэмдэглэхээ болинхой. Түсэб — нарядта бригадир гаргашалагдаһан сагынь нарин нягтаар часаар харуулха уялгатай. Тэрэ наряд хараад ажалай даабариин хэр дүүргэгдэжэ

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

Газаагуурхяа ногооруулна

Улан-Удын судна бүтээлгын заводой хүдэлмэришэд, Байгал-Сэлэнгын уһан замшад предприятиингаа, гэр байрынгаа газаагуур элдэб модо, һөөгүүдые олоор һуулгажа байна.

Байгал-Сэлэнгын уһан замшад бог шорой байһан газар сэбэрлэжэ, үхибүүдэй сэсэрлиг байгуулаа. Улан-Удын пристаниин дэргэдэхи хуушан гэрнүүдэй һууринуудта таримал модод олоор һуулгагдана.

Судна бүтээлгын заводой цехүүдэй дэргэдэ элдэб модод һуулгагдана, үйлсэ, талмайнуудынь асфальтаар хушагдана. Энэ ажалда һургуулиин һурагшад, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байна.

Д. Балданов.

Волейбол, баскетболоор болоһон мүрысөөн дүүрэбэ

Аймагуудһаа ерэһэн эрэшүүлэй, эхэнэрнүүдэй команданууд волейбол, баскетболоор республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө Улан-Удэдэ гурбан үдэр соо мүрысэбэ.

Россин гүрэнтэй Бурядай АССР-эй нэгэдэһэнһээ хойшо 300 жэлэй ойн хүндэлэлдэ эрэшүүлэй, эхэнэрнүүдэй волейболоор 14 команда. баскетболистнуудай 10 команда хабаадалсаба. Волейболоор эрэшүүлэй дунда мүрысөөнэй болоходо Хэжэнгын аймагайхид 1959 ондо хоёрдохёо республикын чемпион болоо. Эдэнэр шангаар тулалдаһанай ашаар лэ хоёрдохёо республикын чемпион болоһон байна.

Хэжэнгын, Зэдын аймагай командануудай шангаар тулалдаһые хүнүүд илангаяа һонирхон хараһан байна. Ана мана наадаһан эдэ хоёр командануудай түрүүшынхинь 2:1 гэһэн тоотойгоор шүүһэн байгаа.

Хоёрдохи һуури сэлэнгынхид, гурбадахи—мухаршэбэрэйхид эзэлээ.

Эхэнэрнүүдэй дунда мүн лэ шанга тулалдаан боложо, волейболоор үнгэрэгшэ жэлдэ чемпион болоһон Байкало-кударынхид хэндэшье шүүгдэнгүй мүрысөөндэ шалгаран гараа, Мухаршэбэрэй аймагайхид хоёрдохи, Кударын аймагайхид гурбадахи һуури эзэлээ.

Сэлэнгын, Иволгын баскетболистнуудай хоёр команда мүрысөөнэй һүүлшын үдэр хүрэтэр нэгэшье шүүгдэнгүй наадаһан байна. Һүүлэй һүүлдэ сэлэнгынхид нүгөөдүүлээ 41:18 очкотойгоор шүүжэ, түрүү зэргэдэ гараа. Иволгын баскетболистнар 11 очкотой боложо, хоёрдохи һуури эзэлээ. Байкало-кударынхид баргажанайхидые 34:33 тоотойгоор шүүжэ, гурбадахи һуури эзэлбэ.

Эхэнэрнүүдэй команданууд сооһоо Байкало-Кударын баскетболистнар онсо шалгараа.

Волейбол, баскетболоор республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө болоһон энэ мүрысөөндэ хүдөөгэй спортсменүүд үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо һайнаар бэлэдхэһэнээ харуулаа.

Илаһан командануудта дамжуулгын шан, дипломууд барюулагдаа.

Н. Николаев.

Сагай уларил

Гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха. Байгал шадарай, мүн урда аймагуудта бага зэргэ бороон орохо. Баруун хойноһоо һулахан һалхин болохо. Улан-Удэдэ 17—19 градус дулаан болохо.

Майн 29—30-да республика доторнай үүлэтэйшэг байха, зарим газарта бага зэргэ бороон орохо. Баруун хойноһоо һулахан һалхин болохо. Хойто аймагуудта һүниндөө—1—6 градус хүйтэн. бусад аймагуудта 0—5 градус болохо байна. Хойто аймагуудта үдэртөө 15—20, бусад аймагуудта 20—25 градус дулаан болохо юм.

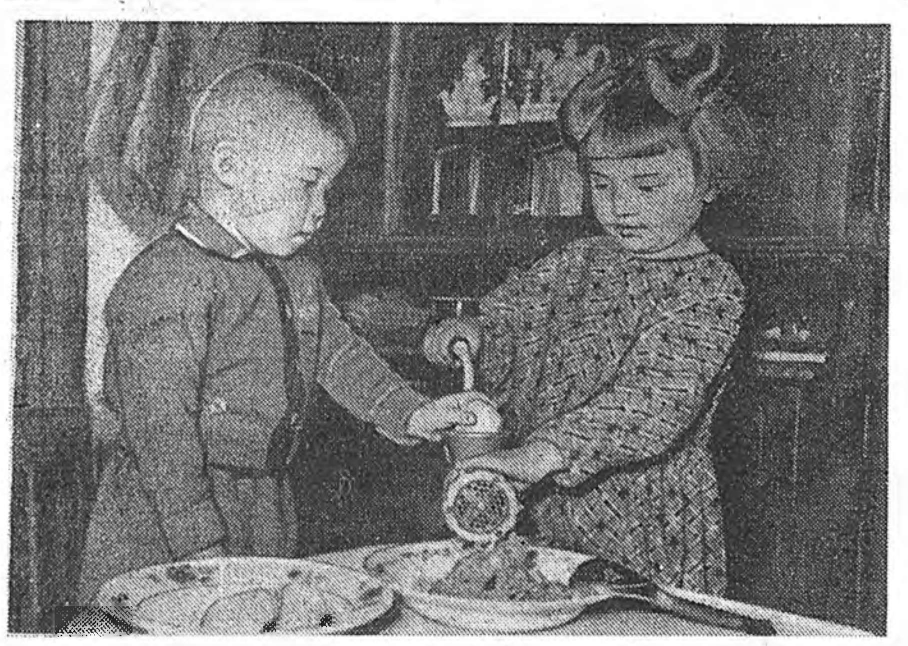

Гомбо Оля хоёр эжы, абадаа амтатайхан эдеэ бэлдэжэ байна.
А. Сельверовэй фотоэтюд.

Женевэдэ боложо байһан гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн

ЖЕНЕВА, майн 25, **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Мүнөөдэр гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй 11-дэхи заседани болобо. США-гэй гүрэнэй секретарь К. Гертер түрүүлэгшээр һууба. Заседани нээхэ зуураа, США-гэй гүрэнэй секретарь байһан Д. Ф. Даллесай наһа бараһантай дашарамдуулан ушарһан эрхэ байдалые ойлгон мэдэрһэндэнь, мүн зүблөөндэ хабаадажа байһан хэдэн хүнүүдэй Даллесые хүдөөлүүлгэндэ хабаадалсахаяа ошохын тула зүблөөнэй хүдэлмэриие майн 27—28-да таһалдуулха гэжэ зүбшөөлөө үгэһэндэнь Франциин, Англиин, Советскэ Союзай түлөөлэгшэдтэ тэрэ амаршалга хүргэбэ.

США-гэй гүрэнэй секретарь байһан Даллесай наһа бараһантай дашарамдуулан өөһэдынгөө шаналалые М. Кув де Мюрвиль, С. Ллойд, А. Громыко, В. Греве, Л. Больц гэгшэд мэдүүлбэд.

Һүүлээрнь зүблөөндэ хабаадагшад зүблөөнэй үзэмжэдэ табигдаһан асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгээ үргэлжэлүүлбэ. Германитай эбэй договор баталха тухай асуудалаар СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко мэдүүлгэ хэбэ. Хоёр долоон хоног соо зүблөөнэй хэһэн хүдэлмэриие шэнжэлээд, зарим тэды тобшолол хээ.

Зүблөөн хоёр долоон хоног хүдэлмэрилжэ байна. Һанал бодол андалдан абалсагдаа. Энээнһээ зарим тэды тобшолол хэхэ саг ерээ гэжэ советскэ делегаци тоолоно гээд А. А. Громыко хэлэбэ. Тиихэдээ зүблөөнэй үзэмжэдэ бүгэдын зүбшөөлтэйгөөр табигдаһан түрүүшын асуудал—Германитай эбэй договор баталха тухай асуудалые хаража үзэхэ талаар министрнүүдэй зүблөөнэй урагшаа хэр ехэ алхам хэһэниинь хаража үзэхэ гээшэ зүбшье, шухалашье байна.

Советскэ правительство, гэжэ А. А. Громыко мэдүүлбэ, Германитай баталха эбэй договорто туйлай ехэ удхашанар олгоно. Тиин энэ асуудалые зүблөөн дээрэ тодорхойгоор, аша үрэтэйгөөр зүбшэн хэлсэхые хүсэнэ. Юуб гэхэдэ, Германитай эбэй договор хэр түргөөр баталагданаб, тиигэбэл дайн сэрэгэй аюул бүри саашаа хойшолуулагдаха, гүрэнүүдэй хоорондохи амгалан ёһоной харилсаанууд улам бэхижэхэ болоно.

Эбэй договор баталагдаа һаа, гэжэ советскэ делегациие толгойлогшо зааба, амгалан ёһоор хүгжэхэ харгыда Германиие оруулха ябадалда туһалха, зүүн болон баруун тээшээ дахин эзэрхэг түримхэй ябуулга хэхын тула буу зэбсэг бэлдэхэ гэһэн хархис бүлэглэлнүүдэй һэдэлгые зайсуулха байгаа.

Советскэ Союзай һэрэмжэтэй байлга, германска милитаризмда дабагдашагүй хаалта саг соонь табиха гэһэн эрмэлзэлгыемнай Францидашье, Англидашье, мүн США-дашье олон хүнүүд һайшаана гэжэ А. А. Громыко тэмдэглээ. Саашань мүнөө үедэ Германитай эбэй договор баталха зорилго тиимэ ехэ удхашанартай бэшэ гэхэ гү, али бидэнэрэй урда тиимэ зорилго табигдаагүй гэһэншүүгээр зүблөөн дээрэ гараһан һанал бодолые тэрэ шүүмжэлбэ. Эбэй договорые баталангүй байгаад, юу һайшааха гэнэб? гэжэ саашань асууба. ФРГ-е НАТО-до оруулһанаа, тэрэнэй газарые зарим гүрэнүүдэй атомна бомбардировщигууд болон ракетын байха талмай болгооһоноо, бундесверые ядерна болон ракетнэ зэбсэгээр зэбсэгжүүлһэнээ һайшааха гэнэ гү? Советскэ Союз иимэ байдалые дэмжэхэ гэжэ хэншье бү найдаг лэ. Германитай баталха эбэй договорой шиидхэхэ зорилгонуудтай эбэй договорой советскэ проект зохилдоногүй гэжэ бидэниие хэншье этигүүлжэ шадаагүй гэжэ А. Громыко онсо тэмдэглэбэ. Энээнтэй дашарамдуулан А. А. Громыко энэ проектын уг зорилгые, удхашанарые тайлбарилһан Советскэ правительствые толгойлогшо Н. С. Хрущевой үгые һануулба:

«Советскэ Союзай дурадхаһан эбэй договорой проект хадаа Германиин арадай эрхэ сүлөөе, бэеэ бүрин даагаад байхые хангахаһаа, амгалан тайбанаар, демократическаар хүгжэхэ бүхы арга боломжо олгохоһоо гадна, Европодо арадуудай аюулгүй байдалые хангаха, эб найрамдалые тогтонижоруулха шухала хэмжээнүүдые хараална. Германитай эбэй договор баталагдаа һаа, Европын түгшүүрилтэ байдалые дары һуладхаха байгаа. Тэрэ хадаа хуулита бата бэхи ёһо гурим байгуулха, Баруун Германида һужэрөөгдэдэг үһөө хиһаагаа абаха гэһэн эрмэлзэлгые үндэһэгүй болгохо, Германиин арад зониие хариин эзэрхэлгэ дороһоо абарха, гадаадын болон дотоодын политикын бүхы асуудалнуудые өөрөө шиидхэхэ арга боломжо тэрээндэ олгохо байгаа».

Зүблөөн дээрэ эбэй договорые зүбшэн хэлсэжэ байха үедэ энэ тон шухала асуудалые олон ондоогоор шиидхэхэ һанамжа гараһан байгаа гэжэ А. А. Громыко зааба. Германитай баталагдаха эбэй договор тушаа нэгэн һаналтай болохын тула зүблөөнэй үзэмжэдэ өөрынгөө тодорхой дурадхалнуудые табиха зуураа, баруун гүрэнүүдэй дурадхалнуудые суг хамта зүбшэн хэлсэхэ гэжэ Советскэ правительствын эрмэлзэжэ байхадань, США, Англи болон Франциин правительствонууд ондоо аргые һайшааһан байха юм. Тэдэнэр олон ондоо асуудалнуудые хамтаруулжа, тэдэниие нэгэн доро шиидхэхэ гэжэ дурадхаа.

Мүнөөнэй зүблөөн дээрэ Германитай амгалан ёһоной харилсаа байгуулха талаар тодорхой асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ һайнаар үнгэрөө гэжэ советскэ делегаци тоолоно гээд А. А. Громыко мэдүүлнэ. Энэ зүбшэн хэлсэлгэ бэе бэеынгээ хараа бодолые бүри һайнаар ойлгохо хэрэгтэнь зүблөөндэ хабаадагшадта туһалаа, тэрэшэлэн Германитай баталха эбэй договорой советскэ проектын зарим асуудалнууд тушаа гараһан ойлгогдоогүй юумые бага зэргээр зайсуулха арга боломжо олгоо. Зүблөөндэ хабаадаһан зарим хүнүүдэй үгэ соо һайшаалтай зүйлнүүд байһандань советскэ делегаци ехэ анхаралаа хандуулна гэжэ һануулха зуураа, һүүлэй заседанинууд дээрэ гурбан гүрэнүүдэй делегацинууд эбэй договорто хабаатай тодорхой асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэһээ зайлаха, тэдэниие юрэнхы арсалдаануудаар үнгэргэхэ гэһэн эрмэлзэлгэнь эли боложо байна гэжэ советскэ делегациие толгойлогшо тэмдэглэбэ.

Баруун гурбан гүрэнүүдэй «хамтадхаһан түсэбэй» онсо илгаатай шэнжэнь гэбэл, тэрээн дотор табигдаһан уласхоорондын олон ондоо асуудалнуудые, илангаяа Германитай баталха эбэй договор тухай асуудалые шиидхэхэ ябадалые Германиие нэгэдүүлгэһээ дулдыдуулха гэһэн эрмэлзэлгэ болоно, гэжэ А. А. Громыко онсолон тэмдэглэбэ. Германиин нэгэдэмэл гүрэниие байгуулха хэрэгтэ туһалха гэжэ үнэн сэхээр эрмэлзэжэ байгаа һаа, бидэнэр Германиин хоёр гүрэнэй хоорондоо дүтэлхэ арга боломжыень бэе бэеэ ойлголсожо, нэгэдэхэ харгы замыень суг хамта хараалха ёһотойбди гэжэ тэрэ үгээ үргэлжэлүүлнэ.

Дүрбэн гүрэнүүд—СССР, США, Англи болон Франци энэ зорилгые туйлаха хэрэгтэнь немецүүдтэ туһа хүргэжэ шадаха гү? Хэлсээнгүй шадаха.

Тиихын тула нэн түрүүн Германитай эбэй договор баталха шухала.

Дүрбэн гүрэнүүд Германиин нэгэдэлые байгуулха талаар ГДР ФРГ хоёрой хоорондоо хөөрэлдөө хэхыень һайшааһанаа, энэ асуудалаар Германиин хоёр гүрэнүүдэй правительствонуудай хэлсээе бодото дээрэнь мэдэрһэнээ СССР, США, Англи болон Франциин правительствонууд мэдүүлхэ ёһотой гэжэ Советскэ правительство дурадхана.

Ниитэ Германиин комитет байгуулха ябалал тон шухала гэжэ ГДР, ФРГ-гэй мэдэрээ һаань, бидэнэр тиимэ комитедые байгуулхын түлөө хэлэхэ байгаабди.

Советскэ делегаци тодорхой асуудал бүхэнөөр зүблөөндэ хабаадагшадай һанал бодолые хараадаа абаха байһанаа тодорхойлон харуулаа. Зарим ушарта советскэ делегаци зүблөөндэ хабаадагшадай бодолые дэмжэһэншье байгаа. Тусхайлбал, Германиин хоёр гүрэнүүдые ямар нэгэн сагай туршада тэдэнэй хабаададаг сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэнь үлөөхэ, тэрэшэлэн экономическа союз болон нэгэдэлнүүдтэ тэдэнэй хабаадалгые мэ[...]хэ тухай асуудалаар бидэнэр [...]руун гүрэнүүдэй дурадхалну[...] дэмжэһэн байнабди.

Германитай баталха эбэй [...]ворой проектые аша үрэтэйгө[...]ража үзэхэ арга боломжо үнг[...] зүбшэн хэлсэлгээр эсэслээгүй[...] советскэ делегаци найдана[...] А. А. Громыко мэдүүлбэ. Прое[...]али нэгэн асуудалаар тод[...] дурадхалнуудай зүблөөндэ ха[...]дагшадта байгаа һаань, Сов[...] делегаци тэдэ дурадхалнуу[...] зүбшэн хэлсэхэ байна.

Гэбэшье, гэжэ А. А. Гро[...] саашань зааба, Германитай ба[...]ха эбэй договор тушаа асуу[...] зүблөөн дээрэ хаража үзэ[...] баруун гүрэнүүдэй хараа [...]лые эндэ хабаадагшадай нэ[...] Советскэ Союз гансааран [...]раадаа абаха юм гэжэ хэншье [...]леэхэ ёһогүй. Амжалта туй[...] тула зүблөөндэ хабаадагшад[...] дөөрэн өөһэдынгөө хараа бодо[...]дые дүтэлүүлхын, бэе бэедэ[...]рамжатай шиидхэбэри абахы[...] һайн һаналай хүсэл гаргаха [...] гэжэ А. А. Громыко мэдүүлбэ.

Зүблөөн дээрэ хэлсэгдэжэ б[...] Берлин тухай асуудалые з[...] хэлсэлгэ, тушаа хэлэхэ [...] СССР-эй делегациие толго[...] баруун гүрэнүүдэй хараа [...]лые шүүмжэлээ.

Үгэеэ түгэсхэхэ зуураа А. А[...]мыко иигэжэ хэлэбэ:

Германитай баталха эбэй до[...] тухай асуудалаар хараа бодо[...]даа нэгэдүүлхэ ябадалай бэрх[...]тэй байһаниие советскэ делега[...] дэржэ байна.

Гэбэшье эндэ хабаадаг[...] үнэхөөрөө эрмэлзэжэ байгаа [...] эб найрамдалай хуби заяанда[...] маниин арадта тон шухала[...] асуудалые шиидхэхэ саг бол[...] горьтойхоноор ойротуулха [...] да тиимэ ехэ бэрхэшээл үгы[...] советскэ делегаци тоолоно.

США-гэй түлөөлэгшэ К. [...] үгэ хэлэжэ, А. А. Громыкын [...]гые ехэ анхаралтайгаар [...] тэрэнэй хэһэн мэдүүлгын зари[...] тушаа нэгэ хэды үгэ хэлэхэ [...]тэйб гэбэ.

ФРГ-гэй правительствые һужэрөөдэг милитаристска [...]вительство, дэлхэйн гурбадах[...] үүдхэдэг правительство [...] харуулһан советскэ делегаци[...] дүүлгые зүбшөөрнэгүйб [...] К. Гертер хэлэбэ.

Германиин Федеративна Ре[...]лика эб найрамдалай политика[...]луулнэ гэһэн үгээ «баримтал[...]рилготойгоор К. Гертер ФР[...] правительствын зарим тэды [...] мэдүүлгэ тухай хэлэбэ.

Гертерэй һүүлээр М. Кув де[...]виль үгэ абажа, Германитай [...] договор баталха хэрэгтэ Фра[...] делегаци эсэргүүгээр ханда[...] гэбэ. Теэд эбэй договор имаг[...] гэдэмэл Германитай батала[...] юм гэжэ Франциин делегаци [...]но. Саашань Франциин делега[...] толгойлогшо ФРГ-гэй полити[...]шаа хэһэн К. Гертерэй мэдү[...] һайшааба. Эбэй договорой [...] оруулхадаа, СССР Баруун Ге[...]ниие «хинаха» эрмэлзэлгэ га[...] гэжэ тэрэ үндэһэ баримтаг[...] шашаба.

К. Гертерэй үгэдэ А. А. Гро[...] харюусаба: США-гэй түлөө[...] ФРГ-гэй политикые эдэбхит[...] хамгаалжа ороһониинь советс[...]легациие гайхуулнагүй. Юуб [...] США-гэй, тэрэшэлэн НАТО-[...]баададаг бусад гүрэнүүдэй [...]ка нэгэн адли юм гэжэ тэр[...]дүүлбэ.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай [...] Германиие эб найрамдалда ду[...] демократическа замаар хүгж[...] хараалһан союзнигуудай хэлсэ[...] ФРГ-дэ бүдүүлигээр эбдэгдэһ[...]хай СССР-эй делегациие толго[...]шо һануулба. Бүхы хүн зоной[...]дэн доро бундесверые зэбсэгж[...] тэрэ тоодо атомна болон ра[...] зэбсэгээр зэбсэгжүүлгэ боложо[...]на. Баруун Германи ракетнэ [...] атомна томо база болонхой, [...]пын бүхы оронуудай хараһаар [...]тар Баруун Германида үһөө [...] абаха гэһэн эрмэлзэлгэ улам [...]тэйгөөр һужэрөөгдэжэ байна. [...] баримтанууд тушаа К. Гертер[...]шье хэлээгүй гээд А. А. Гро[...] мэдүүлбэ.

Баруун Германиие «хиналта[...]роо абаха эрмэлзэлгэтэй [...] СССР-ые харуулһан Кув де М[...]линн үгые буруушаагаад, [...]раа бодолнуудаа дүтэлүүлхэ [...] боломжо олохын тула Герма[...] баталха эбэй договор тухай [...]далые таарамжатайгаар шиид[...] шухала байна гэжэ А. А. Гро[...] үшөө дахин онсолон тэмдэглэбэ.

С. Ллойдой тобшохон үгэ хэ[...]нэй һүүлээр заседани хаагдаба.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕ[...]

Ажалай түлөөһэ үгэхэ түрүү арга колхозуудта үргэнөөр нэбтэрүүлэе

(Түгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи нюурта)

байһаниие, хэды хүдэлмэришэнэй хэрэгтэй болохые тодорхойлхо. Гадна колхозуудта энээгээр хүдөө ажахын продукциин өөрынь үнэ сэн химдаруулха арга боломжонуудые элирүүлхээр байдаг.

Мал харууһалһанай, хүдөө ажахын ургамалнуудые тарижа ургуулхын түлөө хэды шэнээн ажал, зөөри зөөшэ гаргашалагдааб гэжэ түсэб—нарядуудай үндэһөөр тусхай ведомостьдэ бригадир тэмдэглэдэг.

Энэ ведомостиин маягые доро харуулая:

2-дохи формо.

Ажал, зөөри зөөшэ гаргаһанай, түлөөһэ тодорхойлһон ведомость (ургамалнууд, ямар мал бэ, наһаниинь, хамһабариин предприятинууд).

1959 оной ——— һара

№№	Һара, үдэр	Хэхэ ажал	Хэмжээнэй единицэ	Хэгдэхэ ажалай хэмжээн	Гаргагдаһан саг	Хэһэн хүдэлмэриин түлөө үгтэхэ мүнгэн (түх, мүн.)

Бүхыдөө бригадада:

Бригадир ——— Бригадын счетовод

Һарын лэ үнгэрхэ бүри иимэ ведомостьдэ оруулагдаха юумэн бэшэгдэдэг. Ургамалнуудые ургуулхада, мал харууһалхада, хамһабариин предприяти эрхилэн ябуулхада хэды гаргаша хэгдээб гэжэ хоёрдохи формо дээрэһээ элиржэ үгэдэг. Тиимэһээ элдэб хэрэгсэл, зөөри зөөшын ямараар хэрэглэгдэжэ байһаниие мэдэжэ байхадаа ажалай гаргаша хинан шалгахада таарамжатай бшуу.

Түсэб — нарядуудай дэбтэртэ бэшэгдэһэнэй ёһоор бригадын счетовод колхозник бүхэндэ нюурай данса нээдэг. Тэрээн соонь хэһэн хүдэлмэри, гаргашалагдаһан саг болон колхознигой олзонь тэмдэглэгдэдэг.

Һара бүри хоёрдохи формын, нюурай дансын, буулгабариие колхознигуудта үгтэһэн мүнгэнэй ведомостьтэйгээр бригадын счетоводууд бухгалтеридэ тушаадаг.

6-дахи формо.

Бригадын гэшүүдтэ үгтэхөөр бэшэгдэһэн, үгтэһэн мүнгэнэй ведомость.

1959 оной ——— һара

Нюурай дансын №	Нэрэ, обог	Хэһэн хүдэлмэриин түлөө үгтэхэ мүнгэн	Авансаар үгтэһэниинь	Тэрэ тоодо: Продуктнуудые абахаяа үлөөгдэһэниинь	Даража абтаһаниинь	Гар дээрэ абтаһань	Абахадаа гараа табиһаниинь

Колхозой түрүүлэгшэ ———

колхозой бригадир ———

Нюурай дансада бэшэгдэһэнэй үндэһөөр һара бүхэндэ бригадын счетовод колхознигой ажалай дэбтэртэ хэһэн хүдэлмэри, абаһан мүнгыень оруулдаг. Тэрэнь иимэ формотой юм:

——— колхознигой ажалай дэбтэр 1959 он

——— (нэрэ, обог)

Һара	Тоонь: Ажалда гараһаниинь	Гаргашалагдаһан саг	Хэһэн ажалай түлөө үгтэхэнь (түх. мүнгэн)	Бригадирай (счетоводой) гараа табиһаниинь	Үгтэһэн аванс: Һара, үдэр	Хэды үгтөөб	Счетоводой (кассирай) гараа табиһаниинь

Эсэслэн тоосоондо үгтэһэниинь:

Колхозуудай мүнгэн түлөөһэндэ ороходо эхин шатын тоо бүридхэл, тэрэнэй удхашанарынь үндэһөөрөө хубилаа.

Урдань бухгалтерай проводкогүйгөөр хоридохи счёдто колхознигуудта үгтэхэ ажалта үдэр бэшэгдэдэг байгаа. Харин колхозууд мүнөө энээнээшье хубилгаха баатай болоо.

Салин хүлһэ гаргахадаа шэнэ гуримаар тоо бүридхэл хэхэдэ мүнгэн зөөриин хайшан гэжэ гаргашалагдажа байһаниие хинан шалгахада таарамжатай байна.

Ажалай түлөөһэндэ үгтэхэ мүнгэнэй хэмһээ үлүүгээр гаргашалагдаашьегүй һаа, түсэб даабариин дүүрээгүйһөө үлүү гаргашалагдажашье болохо. Тиимэ хадань ажалай түлөөһэндэ үгтэхэ мүнгэнэй бригада, фермэнүүдтэ, элдэб ажалда ямараар гаргашалагдажа байһаниие колхозой правлени нягтаар шалгаха уялгатай.

Бүхы бригада, фермэ, звенонуудта һара бүхэндэ хэды шэнээн мүнгэн зөөри гаргашалагдахаб гэжэ түсэблэдэг лэ һаа, иимэ хиналта правлени хэжэ шадаха юм.

Колхознигуудай ажалай түлөөһэ мүнгөөр үгэдэг болоходоо бригадануудые ажахын тоосоондо оруулхада бэлэн. Шэнэ түлөөһэндэ ороһон аймагай 6 колхозуудай гансал Ждановай нэрэмжэтэ колхоз ажахын тоосоондо оронхой. Харин бусад 5 колхозуудынь ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ тухай анхарал табинагүй. Тиимэһээ һара бүри мүнгэн зөөри гаргашалха түсэб тодорхой лон табинагүй. Зарим колхозуудта мүнгэн зөөри зүндөө, ямаршье хиналтагүйгөөр гаргашалагдана. Иимэ заншал саашадаа мүнгөөр ажалай түлөөһэ үгэхэ гуримда муугаар нүлөөлхэ, колхозой экономикодошье ехэ хойшолонтой байха.

Бригада, фермэ, участогуудта ажалай түлөөһэндэ үгтэхэ мүнгые һара бүри түсэблэн тодорхойлжо, тэрээнэйчгээ хэр зүбөөр хэрэглэгдэһэниие колхозой правлени шалгаха уялгатай гээшэ. Мүнгэн зөөри, продукт, материалнуудай ямараар гаргашалагдажа байһаниие һайнаар бүридхэн шалгахын тула комплексно бригадада счетовод бии болгохо гэжэ конференцидэ хэлсэгдээ. Колхозой бухгалтериин хүдэлмэрилэгшэдые үсөөлөөд, бригадын тоо бүридхэлшын тушаалые болюулаад, бригадада тусхай счетоводые бии болгохо гэлсэбэ.

Саашадаа бригада дээрэ тоо бүридхэлгын наринаар хэгдэдэг болоходо колхозой бухгалтериин харюусалга ехээр дээшэлхэ. Гаргашалагдаһан түхэриг, хэрэглэгдэһэн центнер продукци, элдэб материал, жэжэ хэрэгсэлнүүд бүхэн бухгалтериин нарин хиналта доро байха ёһотой. Тоо бүридхэлгэ хадаа ниитын ажахын бүхы хубилалтые харуулһан ёһотойл толи байха болоно.

Шэнэ түлөөһэндэ орохотой хамта колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй үгтэдэг түлөөһэн хубилгагдаа. Бригадада бүхыдөө хэды шэнээн продукци абтааб, тэрэнэйнь зэргээр бригадир, счетоводууд түлөөһэ абаха. Бүхы дээрээ хэды шэнээн продукци абтааб, тэрэнэйнь зэргээр колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ түлөөһэн үгтэхэ.

Колхознигуудта тогтоогдомол мүнгэн түлөөһэ үгэхэ гуримай түрүүшын дүнгүүд иимэ байна.

Энэ түрүү гуримда ороһон ушар үргэн олон колхознигуудай зохёон байгуулхы ажалай үрэ дүн мүн. Республикымнай колхозууд ажалай түлөөһые мүнгөөр үгэхэ тушаа зарим тэды дүршэлтэй болоо. Колхозуудай ниитын ажахые түргөөр хүгжөөжэ, колхознигуудые бүри баян байдалтай болгохын тула энэ шэнэ, түрүү гурим үргэнөөр, зүбөөр хэрэглэхэ шухала.

Ц. ДОРЖИЕВ,
экономическа эрдэмэй кандидат.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26, Телефоны редакции: редактора—46-32, зам редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32, Для междугородных переговоров—16.

Н01050. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак № 48